

A stage scene with a purple and white light beam illuminating the floor. A microphone stand is visible in the lower-left foreground.

Pop, wat levert het op?

Onderzoek naar de inkomsten van popmusici in Nederland

Pop, wat levert het op?

Onderzoek naar de inkomsten van popmusici in Nederland

Cubiss
Saskia von der Fuhr

Onderzoeksrapport

Meting 2015

Het onderzoek 'Pop, wat levert het op?' werd uitgevoerd
in opdracht van Ntb, Sena Performers, NORMA en FNV Kiem

Pagina

Inhoudsopgave

7

Voorwoord

9

1. Inleiding

10

2. Wie zijn het en wat doen ze?

- Leeftijd en geslacht • Opleiding • Woonplaats • Hoofdberoep en tijdsbesteding
- Activiteiten in de muziek • Instrument • Soort muziek • In een band of solo, met eigen nummers of covers

16

3. Waar leven ze van? (muziek en andere activiteiten)

- Inkomenssituatie van samenwonende en alleenstaande musici • Persoonlijk jaarinkomen
- Samenstelling van het jaarinkomen • Inkomenssituatie naar leeftijd • Inkomenssituatie naar soort opleiding

22

4. Wat verdienen ze met muziek?

- Hoogte van inkomsten uit muziek • Samenstelling van inkomsten uit muziek • Muziekinkomen en andere kenmerken
- Optredens, gages, rechten en royalties naar leeftijd • Contracten • Terugblik en vooruitblik • De financiële top

30

5. Hoe vaak treden ze op, waar en voor hoeveel?

- Totaal aantal optredens • Optredens in Nederland • Openbare optredens in Nederland • Podiumprofielen
- Podiumprofiel en leeftijd • Podiumprofiel en jaarinkomen • Podiumprofiel en inkomen uit muziek
- Podiumprofiel en omzetverdeling

36

6. Stellingen popmuziek: wat vinden ze ervan?

- Opinievragen • Opinievragen waarover de meningen verdeeld zijn

40

7. Samenvattend

42

Colofon

Met deze tweede editie van ‘Pop, wat levert het op?’ willen we in kaart brengen wat de gevolgen van de economische crisis en de cultuurbezuinigingen zijn voor het inkomen van popmusici

Voorwoord

“Wat een leuke hobby heb je!” Dit soort enthousiaste reacties krijgt een professionele popmusicus regelmatig te horen als hij/zij weer eens ergens optreedt. De grens tussen hobbyïsme en professionaliteit is bij popmuziek nog altijd moeilijk te trekken, ondanks de vele beroepsopleidingen die de Nederlandse popsector inmiddels rijk is. De populaire aanname dat een popmusicus voornamelijk enthousiast hobbyist is, contrasteert met een andere algemene perceptie over popmuzikanten: het beeld van de succesvolle ster die baadt in weelde.

De contrasterende beelden over (het inkomen van) popmusici belemmeren de belangenbehartiging van Ntb, FNV-KIEM en de rechtenorganisaties NORMA en Sena Performers. Maar bovenal hebben ze een verlammen- de werking gehad op de ontwikkeling van een modern popmuziekbeleid waarin de positie van de makers van popmuziek centraal staat. Want ook subsidiënten, programmeurs, beleidsmakers en politici verschuilen zich nog te vaak achter de denkbeelden die ze al jaren over popmusici hebben, variërend van ‘het zijn veredelde amateurs’ tot ‘ze verdienen toch genoeg, kijk maar naar Marco Borsato’. Bovendien houdt het achterhaalde romantische idee dat je alleen cultureel verantwoorde pop kunt maken wanneer je financieel aan de grond zit in sommige kringen hardnekkig stand.

Om af te rekenen met de vooroordelen zijn allereerst cijfers nodig. Daarom hebben de bovengenoemde organisaties in 2008 het initiatief genomen om een inkomensonderzoek onder professionele popmusici in Nederland te laten doen. Dat resulteerde in de eerste editie van ‘Pop, wat levert het op?’. Toen de uitkomsten werden gepresenteerd was er al sprake van een economische crisis, maar die had nog geen gevolgen voor het cultuurbeleid van de overheid. Inmiddels heeft er een flinke bezuinigingsslag plaatsgevonden en hebben vele gemeenten aangekondigd ook in 2016 fors te zullen bezuinigen op cultuur.

Met deze tweede editie van ‘Pop, wat levert het op?’ willen we in kaart brengen wat de gevolgen van de economische crisis en de cultuurbezuinigingen zijn voor het inkomen van popmusici. Het onderzoek zal

tevens gebruikt worden als 0-meting voor het monitoren van de Wet auteurscontractenrecht die in de zomer van 2015 werd aangenomen.

De onderzoeksresultaten geven een weinig rooskleurig beeld van de financiële positie van professionele popmusici. Dat de muzikanten desondanks zelf nog optimistisch zijn over hun inkomenspositie, zegt veel over de gedrevenheid waarmee ze hun vak beoefenen. Zoals bij veel kunstenaars het geval is, speelt geldelijk gewin een ondergeschikte rol. Dit kan echter nooit een reden zijn om hen weg te zetten als veredelde amateurs, of een alibi om ze af te schepen met een fooi voor verrichte diensten.

Wij bedanken de rechtenorganisaties NORMA en Sena Performers voor de financiering van het onderzoek en Saskia von der Fuhr van Cubiss voor de deskundige wijze waarop ze het onderzoek heeft uitgevoerd.

Maar onze dank gaat vooral uit naar de vele popmusici die de moeite hebben genomen om de internet-enquête over hun inkomenssituatie in te vullen. Door hun inspanningen beschikken we nu over de benodigde cijfers om met kracht te pleiten voor betere wetgeving en een muzikantvriendelijker popmuziekbeleid.

De begeleidingscommissie van dit onderzoek werd gevormd door Erwin Angad-Gaur, Olga Meijer, Caspar de Kieffe en ondergetekende.

Anita Verheggen

Voor ‘Pop, wat levert het op?’ (Meting 2015) is een internet-enquête gehouden onder personen die als popmusicus zijn aangesloten bij de vakbond Ntb en/of als popmusicus in de administratie zitten van de rechtenorganisatie SENA

1 Inleiding

In januari 2009 is het rapport ‘Pop, wat levert het op?’ verschenen. Dit onderzoek levert een duidelijk beeld van de inkomenspositie van een dwarsdoorsnede van musici die in Nederland beroepsmatig met hun vak bezig (willen) zijn en die hoofdzakelijk of uitsluitend popmuziek (in ruime zin) maken. Hieruit kwamen onder andere de volgende hoofdzaken naar voren:

- De modale popmusicus heeft een bruto jaarinkomen (inkomsten uit muziek plus andere inkomsten) van rond de € 18.000 en ruim de helft van de musici verdiende het afgelopen jaar niet meer dan € 9.000 bruto met muziek.
- Optreden is de voornaamste bron van inkomsten van de modale popmusicus.
- Jonge musici moeten hun plaats in de muziek verwerven door veel op te treden voor een betrekkelijk lage gage.
- Op gesubsidieerde poppodia spelen vooral jongere musici.

In dit rapport wordt opnieuw bekeken hoe de wereld van popmusici in elkaar steekt op het gebied van inkomen, optredens, overige werkzaamheden en nog veel andere zaken.

Voor ‘Pop, wat levert het op?’ (Meting 2015) is een internet-enquête gehouden onder personen die als popmusicus zijn aangesloten bij de vakbond Ntb en/of als popmusicus in de administratie zitten van de rechtenorganisatie SENA. Ruim 1.150 personen zijn met de enquête gestart. 360 van deze respondenten bleken niet tot

de doelgroep te behoren. De doelgroep bestaat uit personen die aan de volgende voorwaarde voldoen:

- Ten minste 12 uur per week met muziek bezig zijn en er geld mee (willen) verdienen.
- Uitsluitend dan wel overwegend met pop-, rock- en/of dancemuziek bezig zijn.
- In Nederland woonachtig zijn en/of de Nederlandse nationaliteit hebben.

De resultaten van ‘Pop, wat levert het op?’ (Meting 2015) hebben betrekking op bijna 800 personen die aan bovenstaande criteria voldoen. Het onderzoek heeft betrekking op popmuziek in de ruime zin van het woord. Onder popmuziek wordt verstaan: Een breed scala van muziekgenres, inclusief bijvoorbeeld country, hiphop, punk, rock&roll en wereldmuziek. In dit onderzoek is popmuziek vooral te onderscheiden van klassieke muziek, jazz en amusementsmuziek.

In dit rapport presenteren we de belangrijkste resultaten en bevindingen van het onderzoek, waarbij (indien mogelijk en relevant) een vergelijking met het onderzoek uit 2008 wordt gemaakt. Hoofdstuk 2 is een beschrijving van de populatie aan de hand van een aantal achtergrondkenmerken. Hoofdstuk 3 gaat over de inkomenssituatie van popmusici. Hoofdstuk 4 beschrijft tevens het inkomen, maar richt zich specifiek op de inkomsten uit muziek. In hoofdstuk 5 worden de optredens van de musici tegen het licht gehouden: hoe vaak spelen ze, waar, en wat verdienen ze ermee? Hoofdstuk 6 geeft een

beeld van de opvattingen van popmusici over diverse aspecten van hun vak, zoals subsidie-regelingen van de overheid, het streamen van muziek en de toekomst van de popmuziek. Ten slotte wordt in hoofdstuk 7 een samenvatting gegeven van de belangrijkste resultaten.

Popmusici wonen zeer verspreid over het land, al is er wel een concentratie in Amsterdam

2. Wie zijn het en wat doen ze?

Leeftijd en geslacht

Mannen maken 83 procent uit van de bevroegde popmusici, vrouwen 17 procent. De gemiddelde leeftijd ligt rond de 43 jaar, drie jaar ouder dan bij de vorige meting. Vrouwelijke popmusici zijn jonger dan hun mannelijke collega's. Vooral de mannelijke popmusici zijn bij deze meting ouder in vergelijking met de vorige meting, dit geldt niet voor de vrouwen. Het aandeel vijftigplussers

is in 2015 (32 procent) duidelijk groter dan in 2008 (22 procent).

De musici die 50 jaar of ouder zijn, maken ongeveer een derde deel uit van de responsgroep, dit was in 2008 nog geen kwart. Daarentegen zijn de twintigers in dit onderzoek in veel mindere mate vertegenwoordigd dan in het onderzoek uit 2008 (13 versus 21 procent). De twee midden-

groepen zijn verhoudingsgewijs ongeveer even groot.

Opleiding

Figuur 2.3 laat zien dat de popmuzikant van 2015 hoogopgeleid is, duidelijk hoger dan in de meting van 2008 naar voren kwam. Ruim tweederde deel van de popmusici die de vragenlijst hebben ingevuld heeft een hbo- of wetenschappelijke opleiding.

De helft van de mensen met een hbo-opleiding heeft het conservatorium gevolgd en afgerond, van de mensen met een wetenschappelijke opleiding is dit 19 procent. Een veel kleiner deel van de popmusici heeft de rockacademie of nog een andere opleiding in de muziek gevolgd. Er is een samenhang tussen leeftijd en opleiding, zo laat figuur 2.4 zien. De dertigers zijn hoger opgeleid dan met name hun jongere (twintigers) en veel oudere (vijftigplussers) collega's in de popmuziek, waarbij de verwachting is dat een deel van de twintigers nog met hun opleiding bezig is.

Woonplaats

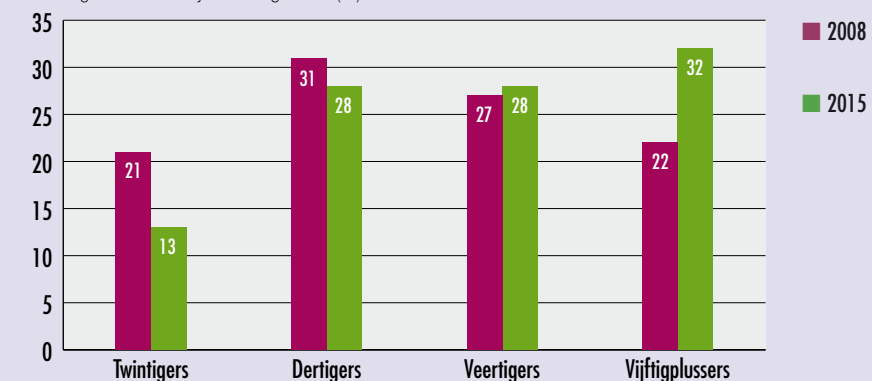
Popmusici wonen zeer verspreid over het land, al is er wel een concentratie in Amsterdam. 17 procent van de ondervraagden woont in deze stad. Het percentage in de andere 'top 10 steden' is meteen een stuk lager, namelijk 2 tot 7 procent. (zie figuur. 2.5)

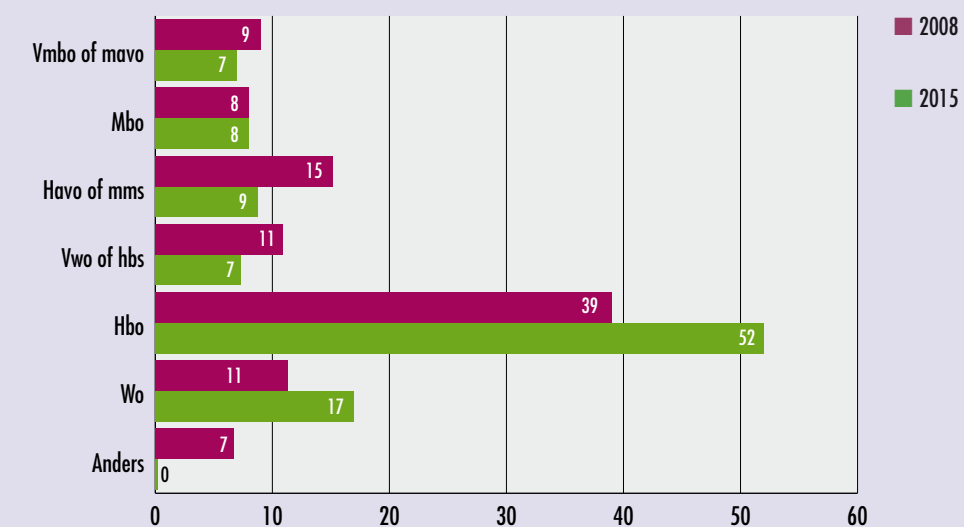
Figuur 2.1 Gemiddelde leeftijd naar geslacht, 2008 en 2015

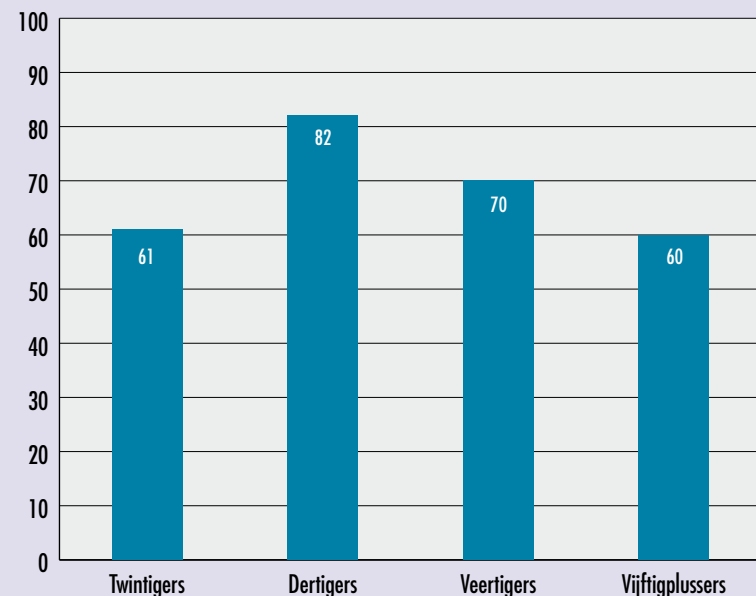
Figuur 2.2 Leeftijd in categorieën (%)

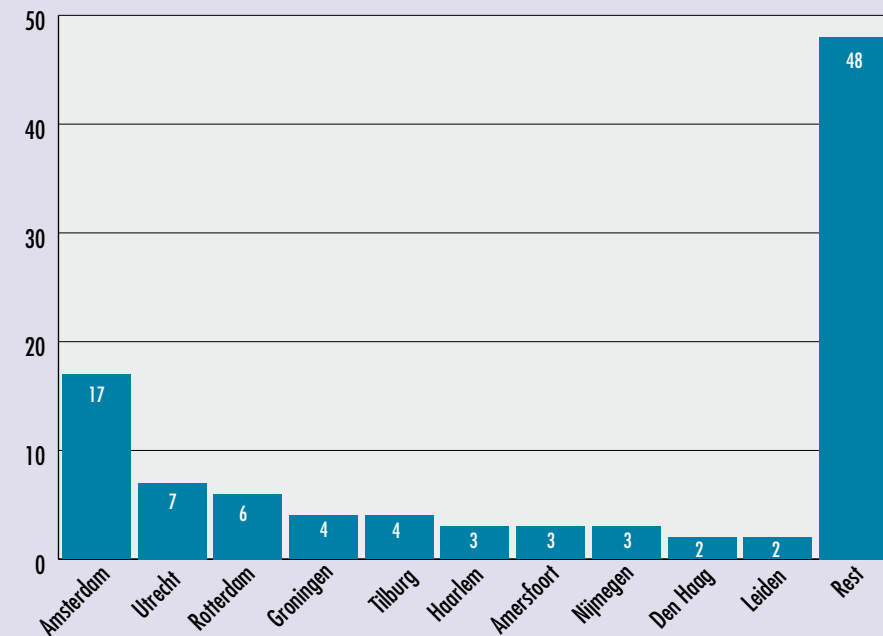
Figuur 2.3 Hoogste, met een diploma afgesloten opleiding in 2008 en in 2015 (%)

Figuur 2.4 Percentage hbo/wo-opleiding, uitgesplitst naar leeftijd (%)

Figuur 2.5 Woonplaats (%)

Hoofdberoep en tijdsbesteding

45 procent van de ondervraagden behoort tot de uitvoerende musici (zanger(es), pianist, gitarist, muzikant, enzovoort). Naast deze grote groep is er een kleinere groep (16 procent) die zich producer, componist, singer-songwriter of arrangeur noemt. Een nog kleinere groep (10 procent) is muziekdocent van beroep of heeft een ander beroep in de muziek (5 procent). De overige 25 procent heeft een beroep buiten de muziek. Zij behoren desondanks wel tot de doelgroep van het onderzoek.

Voor verreweg de meeste respondenten (77 procent) is het hoofdberoep de activiteit waar ze de meeste tijd aan besteden en hun brood mee verdienen. Van degenen die een hoofdberoep in de muziek hebben, noemt 23 procent dit hun beroep omdat ze er de meeste tijd aan besteden en hun brood mee willen verdienen, ook als dat nog niet kan.

In vergelijking met 2008 is de groep uitvoerende musici in 2015 ruim kleiner (60 versus 45 procent), er is in 2015 een grotere groep die producer enz. of muziekdocent als hoofdberoep noemt. Het deel dat een beroep niet in de muziek heeft is in de twee meetjaren even groot.

De bevroegde musici besteden gemiddeld 22 uur per week aan betaalde activiteiten in de muziek, 16 uur per week aan onbetaalde activiteiten in de muziek en 12 uur aan overige betaalde activiteiten niet in de muziek. In 2008 lag dit in alle drie de categorieën lager, met name in de onbetaalde activiteiten in de muziek. Er wordt in 2015 meer uren gewerkt dan in 2008 (49 versus 44 uur per week), een verschil van 11 procent. (figuur 2.6)

Uitvoerende musici, producers enz. en muziekdocenten besteden ongeveer de helft van hun uren aan betaald werk in de muziek. Bij de respondenten met een ander beroep in de muziek ligt dit veel lager en logischerwijs ook bij de ondervraagden die hun hoofdberoep niet in de muziek hebben. De uitvoerende musici besteden verhoudingsgewijs meer uren aan onbetaalde activiteiten in de muziek dan de respondenten met andere beroepen.

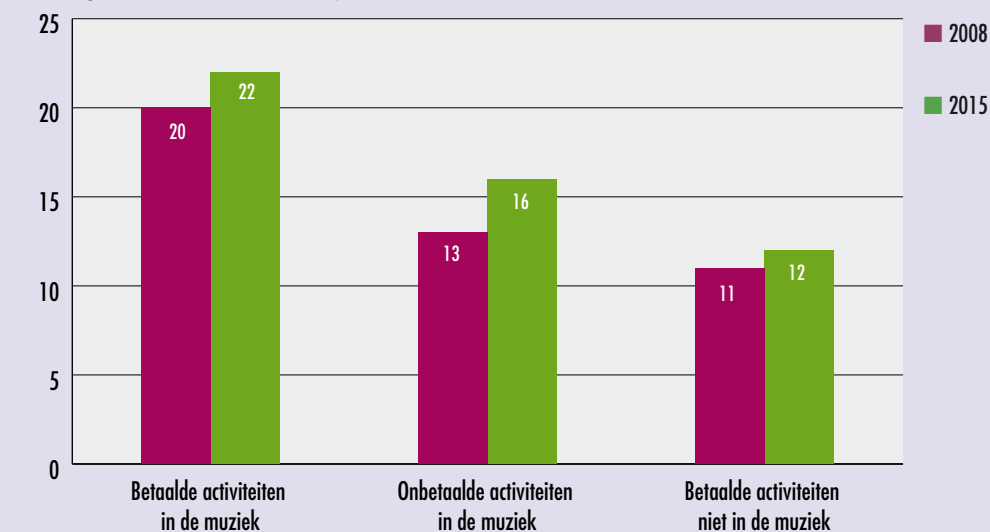
Activiteiten in de muziek

Optreden is de meest genoemde activiteit in de muziek (89 procent). Bijna driekwart van de musici componeert (ook). Promotie, produceren, teksten schrijven, arrangeren en sessiewerk worden eveneens vaak genoemd, elk door ongeveer 50 tot 60 procent van de musici. Iets minder dan de helft geeft les en ongeveer een derde deel van de respondenten noemt (tevens) management of boekingen doen.

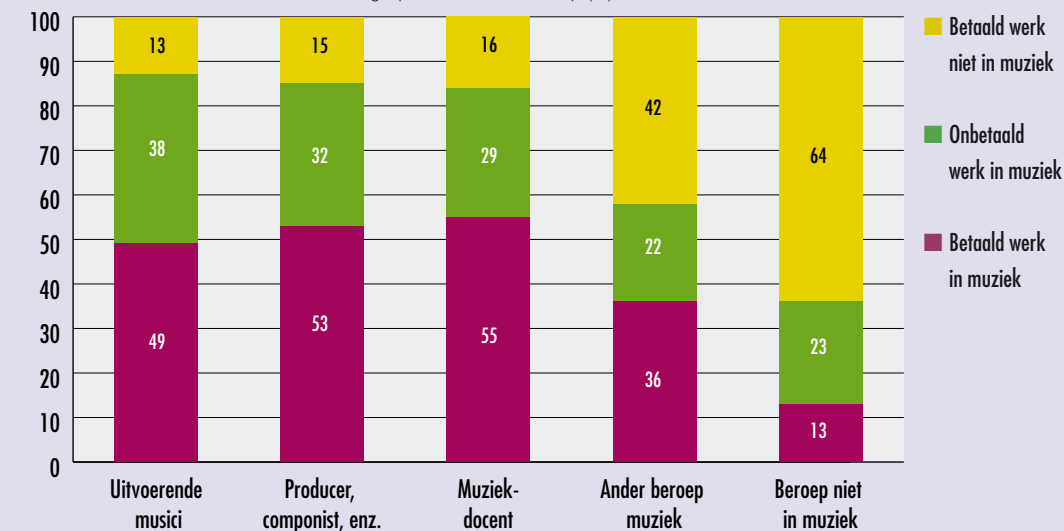
Er is weinig verschil tussen de meetjaren, met uitzondering van het lesgeven: dit wordt in 2015 door meer musici gedaan dan in 2008 (46 versus 33 procent).

Optreden levert 79 procent van de ondervraagde musici direct inkomsten op. Voor 43 procent van de ondervraagden is lesgeven een bron van inkomsten. Ongeveer een derde deel van de popmusici genereert inkomsten uit sessiewerk, componeren en produceren. De andere activiteiten leveren veel minder vaak direct inkomsten op. Optreden, lesgeven, sessiewerk en produceren zijn de enige activiteiten die vaker als betaalde activiteit dan als niet betaalde activiteit genoemd worden. Vooral promotie hoort

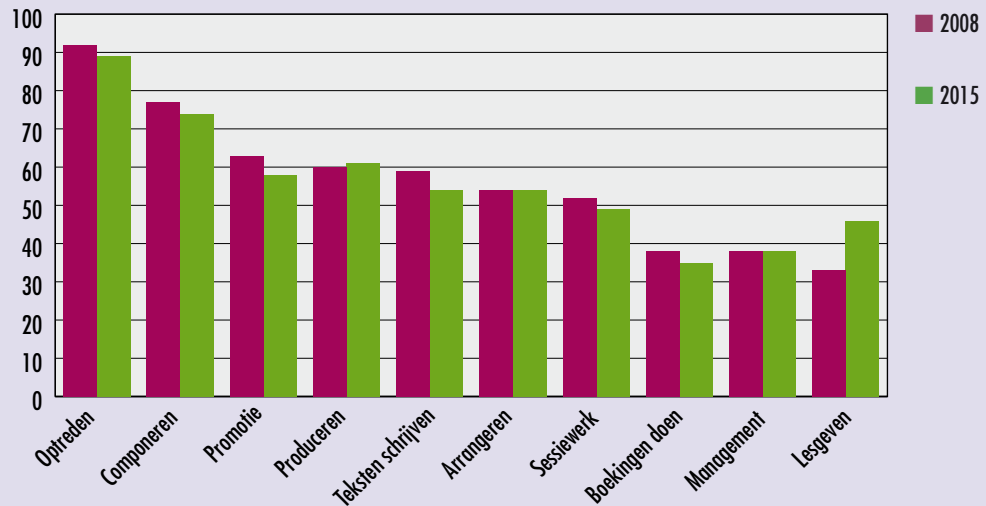
Figuur 2.6 Gemiddeld aantal uur per week aan activiteiten in 2008 en 2015

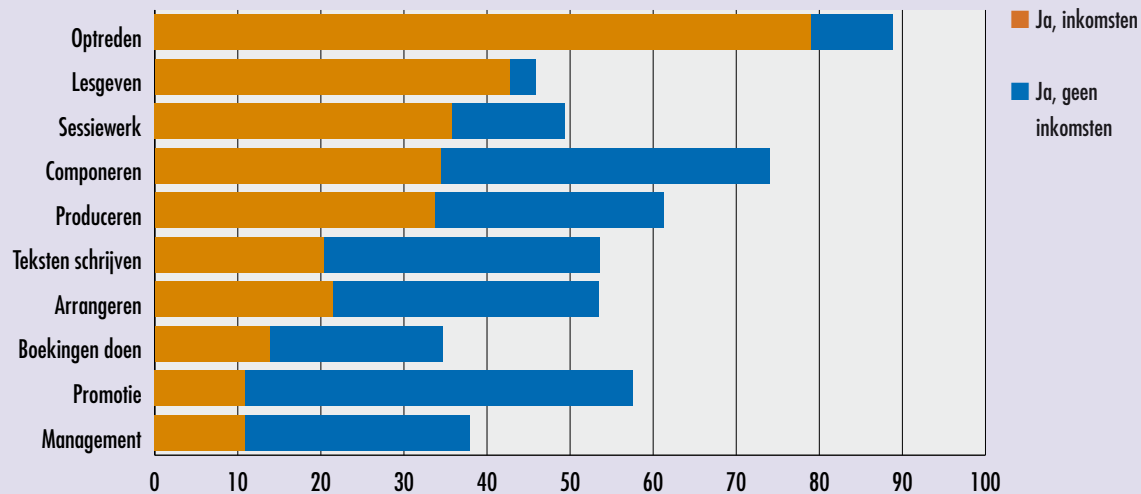
Figuur 2.7 Gemiddeld aantal uren in procenten besteed aan betaald werk en onbetaald werk in de muziek en betaald werk niet in de muziek, uitgesplitst naar hoofdberoep (%)

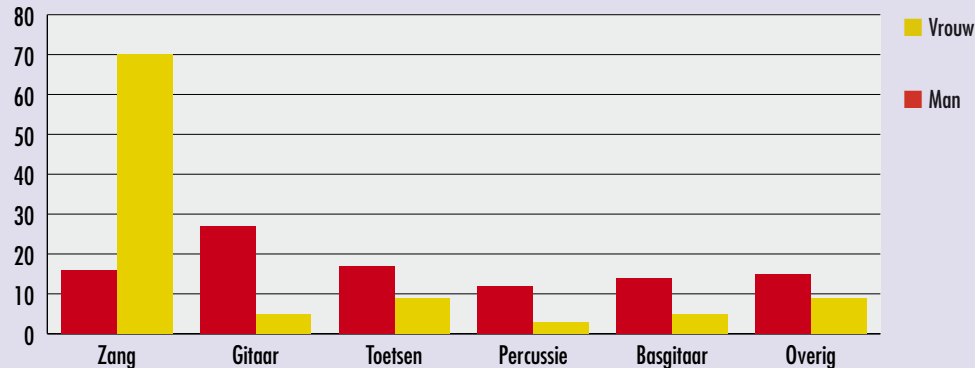
Figuur 2.8 Betaalde en onbetaalde activiteiten in de muziek, 2008 en 2015 (%)

Figuur 2.9 Betaalde en onbetaalde activiteiten in de muziek (%)

Figuur 2.10 Hoofdinstrument uitgesplitst naar geslacht (%)

volgens de meeste musici wel bij activiteiten in de muziek, maar leveren slechts 11 procent ook inkomsten op.

In vergelijking met 2008 komt het lesgeven weer als belangrijkste verschil naar voren. Lesgeven wordt in 2015 vaker gedaan en levert ook in meer gevallen direct inkomsten op.

Mannen hebben vaker inkomsten uit componeren, arrangeren, produceren en teksten schrijven dan vrouwen. Het verschil bij produceren is het grootst.

Instrument

De meeste popmusici (52 procent) bespelen alleen een instrument, 42 procent van de respondenten zingt en bespeelt een instrument en de overige 6 procent is alleen vocalist. Er is gevraagd wat nu het hoofdinstrument (waaronder zang) is van de musici en daar komt het volgende uit:

- 25 procent zang
- 24 procent gitaar (elektrisch of akoestisch)
- 16 procent keyboards, piano en dergelijke
- 12 procent basgitaar (of contrabas)
- 11 procent slagwerk (drums, percussie, en dergelijke)
- 13 procent overige instrumenten

Het aandeel zangers/zangeressen is in 2015 wat groter dan in 2008 (25 versus 21 procent). Bij de andere instrumenten zijn de verschillen tussen de twee metingen minimaal.

Er is veel verschil tussen mannen en vrouwen wanneer het gaat over het hoofdinstrument. 70 procent van de vrouwen heeft zang als hoofd-

instrument opgegeven tegenover 16 procent bij de mannen. Een groot verschil, al was het verschil in 2008 nog groter. De andere instrumenten worden meer door mannen bespeeld (als hoofdinstrument) waarbij het verschil het grootst is bij gitaar (mannen 27 procent versus vrouwen 5 procent).

Soort muziek

Aan de popmusici is gevraagd welke muziekgenre(s) ze beoefenen. Vrijwel alle musici leggen zich op meer dan één genre toe. In figuur 2.11 staat aangegeven op welke genre(s) de musici zich toeleggen. Naast de popgenres (in brede zin) wordt jazz en (in mindere) mate wereldmuziek ook nog vaak genoemd.

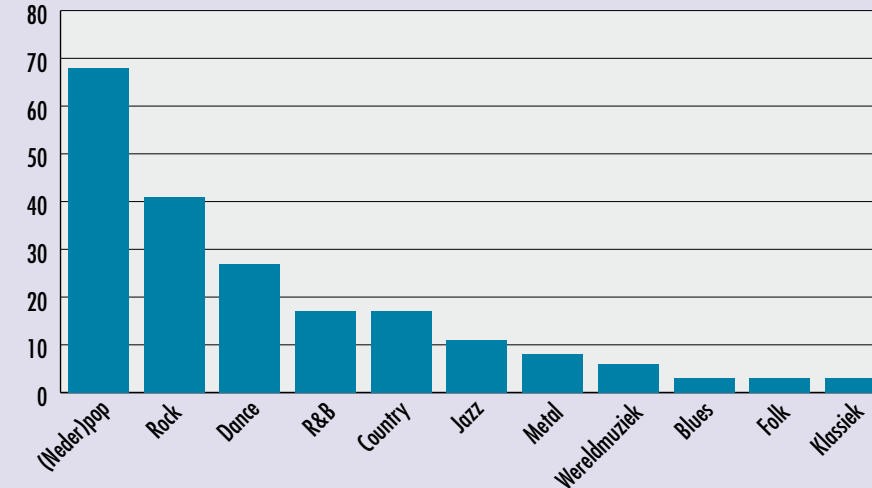
Tussen mannen en vrouwen is er weinig verschil wanneer het gaat over de genres die ze beoefenen. Wel is in figuur 2.12 af te lezen dat de musici die country beoefenen gemiddeld ouder zijn dan hun collega's die zich op andere popgenres toeleggen.

In een band of solo, met eigen nummers of covers

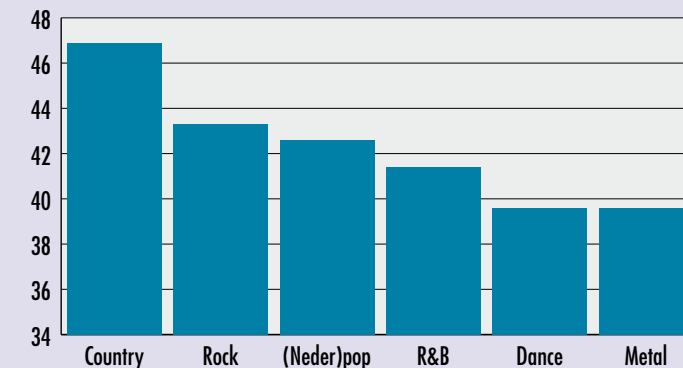
Ruim een derde deel van de bevroegde popmusici treden op met een vaste band, ruim een kwart speelt in verschillende losse bands en twintig procent beoefent het vak als solist.

Van de musici die vooral in een vaste band spelen en de soloartiesten speelt 64 procent vooral nummers van eigen werk. Verder speelt 17 procent vooral covers en nog eens 17 procent ongeveer evenveel eigen nummers als covers.

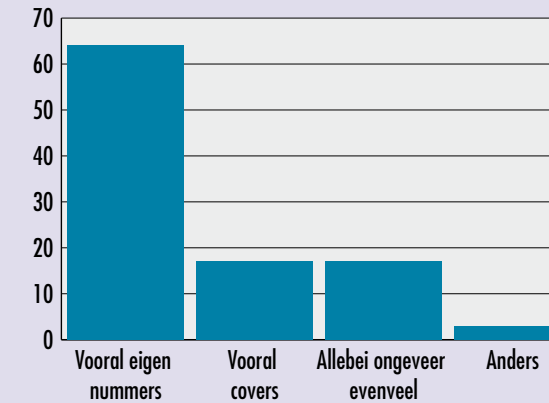
Figuur 2.11 Beoefende muziekgenre(s) (%)

Figuur 2.12 Gemiddelde leeftijd beoefenaars popgenres

Figuur 2.13 Eigen werk of covers? (%)

De verschillen met de vorige meting zijn niet erg groot, al is het deel musici dat aan de onderkant van de inkomensverdeling zit in de huidige meting wat groter dan in de vorige meting

3. Waar leven ze van? (muziek en andere activiteiten)

Inkomenssituatie van samenwonende en alleenstaande musici

Twee derde van de bevroegde musici woont samen met een partner en een derde is alleenstaand. Dit is exact dezelfde verdeling als bij de meting in 2008. 41 procent van de vrouwelijke

popmusici is alleenstaand, bij de mannen is dit 31 procent. De leefsituatie houdt ook verband met de leeftijd. De alleenstaanden zijn gemiddeld 41 jaar jonger dan hun samenwonende collega's (gemiddeld 45 jaar).

Bart Heemskerk

Bijna een vijfde deel van de samenwonende musici geeft aan dat hij/zij met zijn/haar gezin kan rondkomen van de inkomsten uit muziek en ander werk om met het gezin rond te kunnen komen. De helft van de samenwonende musici is mede aangewezen op het inkomen van de partner en zes procent is zelfs volledig aangewezen op hetgeen de partner verdient.

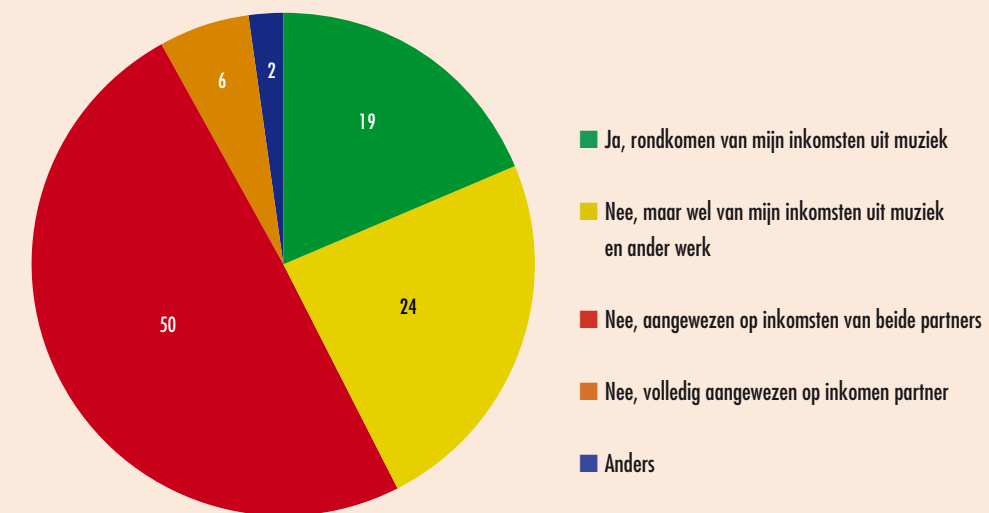
Alleenstaande musici kunnen vaker rondkomen van uitsluitend inkomsten uit muziek (31 procent). Dit percentage is echter wel lager dan de situatie in 2008 (36 procent). De helft van de alleenstaanden kan rondkomen van de inkomsten uit muziek en ander werk. Bijna een vijfde deel van deze groep ondervraagden is aangewezen op een uitkering (of studiebeurs) of heeft overige inkomsten nodig om rond te kunnen komen.

De partners van samenwonende musici hebben in de meeste gevallen een volledig inkomen (46 procent) dan wel een parttime inkomen (41 procent). Hierin is er een groot verschil tussen de mannelijke en vrouwelijke respondenten. 72 procent van de vrouwelijke popmusici heeft een partner met een volledig inkomen, dit ligt bij hun mannelijke collega's met 41 procent een heel stuk lager.

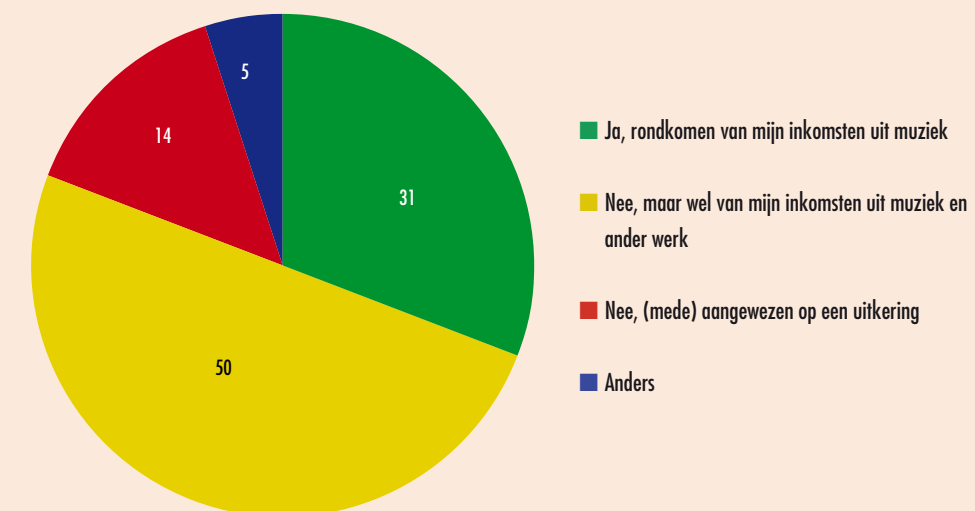
Persoonlijk jaarinkomen

Aan de popmusici is gevraagd om aan te geven wat hun persoonlijk jaarinkomen ongeveer is,

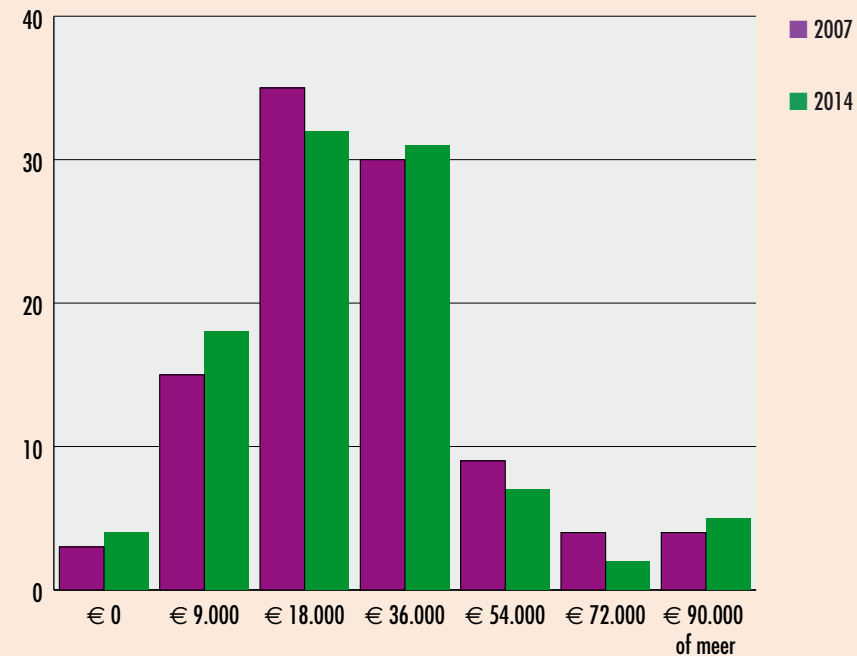
Figuur 3.1a Inkomenssituatie van samenwonende musici (%)

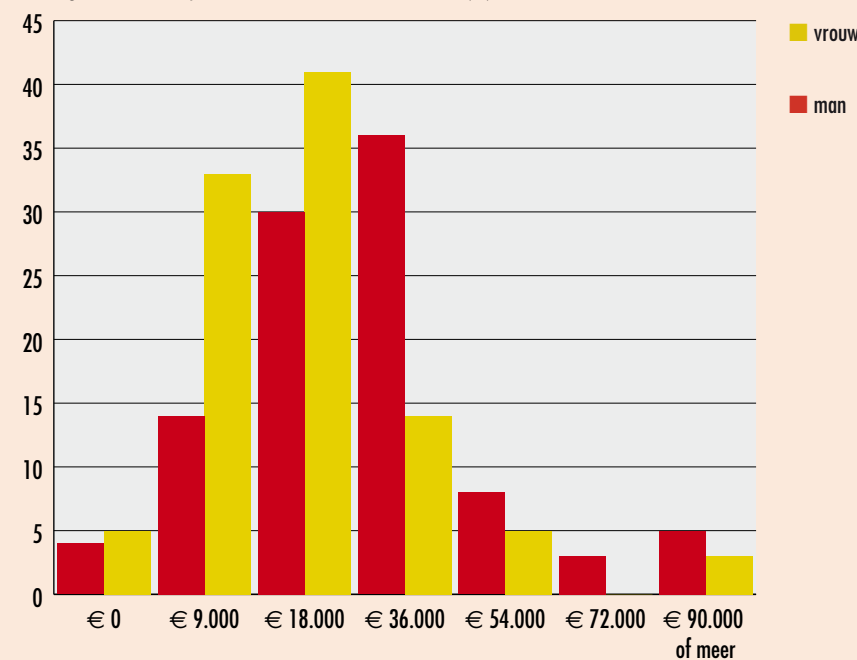
Figuur 3.1b Inkomenssituatie van alleenstaande musici (%)

Figuur 3.2 Bruto jaarinkomen in 2007 en 2014 (%)

Figuur 3.3 Bruto jaarinkomen, mannen en vrouwen (%)

door een bedrag te kiezen waar het bruto jaarinkomen het dichtst bij in de buurt ligt. De categorieën lopen op van € 0,- tot € 90.000 of meer. Dit geeft een ruwe indicatie van het jaarinkomen van de ondervraagden.

Het persoonlijk jaarinkomen van de modale popmusicus ligt rond de € 18.000 bruto. Dat geldt voor bijna een derde deel van de ondervraagden. Ongeveer hetzelfde deel heeft een jaarinkomen dat rond de € 36.000 ligt. Er is een groep van 22 procent die beduidend minder verdient, met een jaarinkomen van € 9.000 of zelfs minder. De groep die aan de bovenkant zit qua inkomen is met 14 procent beduidend wat kleiner.

De verschillen met de vorige meting zijn niet erg groot, al is het deel musici dat aan de onderkant van de inkomensverdeling zit in de huidige meting wat groter dan in de vorige meting. Het percentage popmusici dat juist veel verdient is in deze meting kleiner.

Figuur 3.3 laat een enorm verschil zien tussen mannelijke en vrouwelijke popmusici wanneer het gaat om het persoonlijk bruto jaarinkomen. Zo verdient bijna 80 procent van de vrouwelijke musici € 18.000 of minder tegenover nog niet de helft van de mannelijke musici. Vooral rond het inkomen van € 36.000 is de verhouding net andersom, in verhouding veel meer mannen dan vrouwen. Het verschil tussen mannen en vrouwen is in de meting van 2015 groter dan in de meting van 2008.

Samenstelling van het jaarinkomen

Inkomsten uit muziek maken gemiddeld bijna

zestig procent uit van het persoonlijk bruto jaarinkomen, inkomsten uit ander werk precies een derde deel en uitkeringen/studiebeurs zeven procent. Deze verdeling is nagenoeg gelijk aan de meting van 2008.

Er is een duidelijk verband tussen de leef-situatie en het persoonlijk bruto jaarinkomen en het aandeel muziekinkomsten van dat jaarinkomen. Samenwonende musici die met hun gezin kunnen rondkomen van hun inkomsten uit muziek hebben een veel hoger jaarinkomen (€ 50.500) dan de samenwonende musici die hun gezin kunnen onderhouden van hun inkomsten uit muziek en ander werk (€ 36.500). Bij alleenstaanden is dit verschil tussen rondkomen van inkomsten uit muziek ten opzichte van rondkomen van inkomsten uit muziek en ander werk veel minder groot.

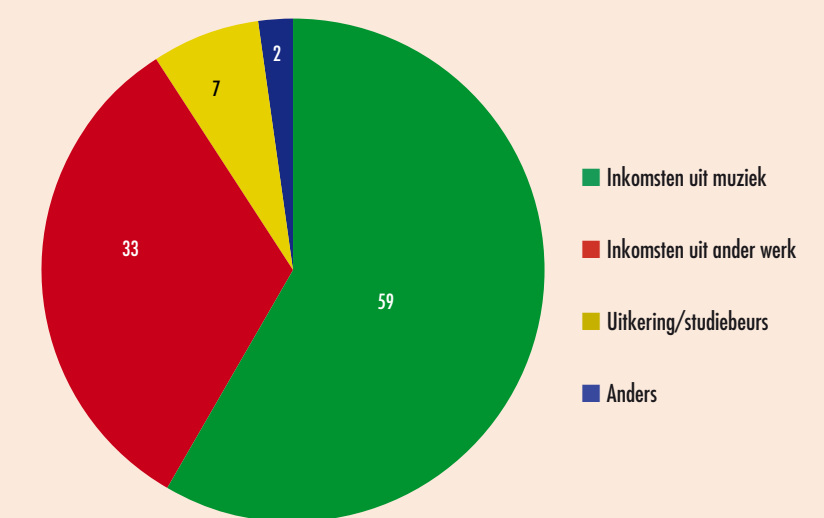
Het percentage inkomsten uit muziek ligt vanzelfsprekend hoger bij musici die kunnen rondkomen van de inkomsten uit muziek dan bij musici die ook inkomsten uit ander werk nodig hebben om rond te kunnen komen.

In vergelijking met de vorige meting ligt het jaarinkomen in de bovenste drie categorieën van tabel 3.1 in deze meting lager. Verder ligt het aandeel inkomsten uit muziek bij samenwonenden die met het gezin aangewezen zijn op de inkomsten van beide partners aanmerkelijk hoger in deze meting (66 procent versus 47 procent).

Inkomenssituatie naar leeftijd

In 2008 was de conclusie nog dat hoe ouder de popmusici zijn, hoe hoger hun jaarinkomen is,

Figuur 3.4 Samenstelling van het bruto jaarinkomen (%)

Tabel 3.1 Persoonlijk inkomen (€) en aandeel van inkomsten uit muziek, naar leefsituatie

Leef- en inkomenssituatie	Persoonlijk bruto jaarinkomen*	Aandeel inkomsten uit muziek
Samenwonend, kan met gezin rondkomen van eigen inkomsten uit muziek	50.500	97%
Samenwonend, kan met gezin rondkomen van eigen inkomsten uit muziek en ander werk	36.500	28%
Alleenstaand, kan rondkomen van inkomsten uit muziek	27.500	98%
Samenwonend, is met gezin aangewezen op inkomsten van beide partners	23.500	66%
Alleenstaand, kan rondkomen van inkomsten uit muziek en ander werk	23.000	28%

* bedragen zijn afgerond op € 500

Tabel 3.2 Hoogte en samenstelling bruto jaarinkomen naar leeftijdsklasse (gemiddeld in euro's)

Inkomen uit	Twintigers	Dertigers	Veertigers	Vijftigplussers	Totaal
Muziek*	10.000	18.500	20.500	17.000	17.500
Ander werk*	2.500	10.500	10.500	13.500	10.000
Uitkering*	1.000	500	500	2.000	1.000
Overig	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0
Totaal*	14.500	29.000	31.500	33.000	28.500

* Het verschil in hoogte van inkomen tussen de leeftijdsklassen is significant en berust dus niet op toeval ($p < 0,05$).
 ≈ betekent hoger dan 0 maar lager dan € 500.

Tabel 3.3 Hoogte en samenstelling bruto jaarinkomen naar opleiding (gemiddeld in euro's)

Inkomen uit	Muziek diploma ho	Muziek (nog) geen diploma	Geen muziek wel ho	Geen muziek geen ho	Totaal
Muziek*	21.000	13.000	15.500	16.500	17.500
Ander werk*	4.500	8.000	17.500	12.500	10.000
Uitkering	500	1.500	1.000	1.500	1.000
Overig	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0
Totaal*	26.500	23.000	34.000	30.000	28.500

* Het verschil in hoogte van inkomen tussen opleiding is significant en berust dus niet op toeval ($p < 0,05$).
 ≈ 0 betekent hoger dan 0 maar lager dan € 500.

en dan met name hun inkomen uit muziek. Dit verband moet in de huidige meting genuanceerd worden. Er is een duidelijke scheiding tussen twintigers aan de enige kant en de dertigplussers aan de andere kant. Het verschil in inkomen tussen deze twee groepen is erg groot, echter de verschillen tussen de oudere leeftijdsgroepen is klein en dan ook niet significant.

Inkomenssituatie naar soort opleiding

Volgens de human capital-benadering in de arbeidseconomie nemen inkomsten toe met het niveau van de opleiding. Als popmusici naast of in plaats van een beroepsopleiding in de muziek ook een andere hogere opleiding hebben gedaan, zouden ze volgens dezelfde benadering meer inkomsten uit nevenactiviteiten kunnen verwerven. Tabel 3.3 laat zien dat musici met het diploma van een hogere muziekopleiding meer met muziek verdienen dan andere musici met of zonder muziekopleiding en dat inkomsten uit ander werk het hoogst zijn onder degenen die geen muziekopleiding hebben gedaan maar wel (ander) hoger onderwijs gevolgd hebben. Deze laatste groep heeft door die inkomsten uit ander werk ook een hoger bruto jaarinkomen dan de andere groepen.

Sander Baks

Inkomsten uit muziek bestaan voor de meeste popmusici primair uit wat ze verdienen met optreden en voor een deel van de musici (ook) uit het geven van muzieklessen, workshops, rechten en royalties

4. Wat verdienen ze met muziek?

Hoogte van inkomsten uit muziek

Een gemiddelde popmuzikant verdient bruto € 17.500 per jaar met muziek. Ruim de helft echter verdient er niet meer dan € 9.000 mee, een erg scheve verdeling dus, die ook in de meting van 2008 naar voren kwam. De verdeling

van inkomsten uit muziek is veel schever dan de verdeling van het totale bruto jaarinkomen (zie figuur 3.3). Het verschil tussen de modale (€ 9.000) en de gemiddelde (€ 17.500) popmuzikant wordt veroorzaakt door de kleine groep popmusici die erg veel met muziek verdient.

Bart Heemskerk

Tussen de mannelijke en vrouwelijke popmusici bestaat niet heel veel verschil qua inkomsten uit muziek (verschil is niet significant).

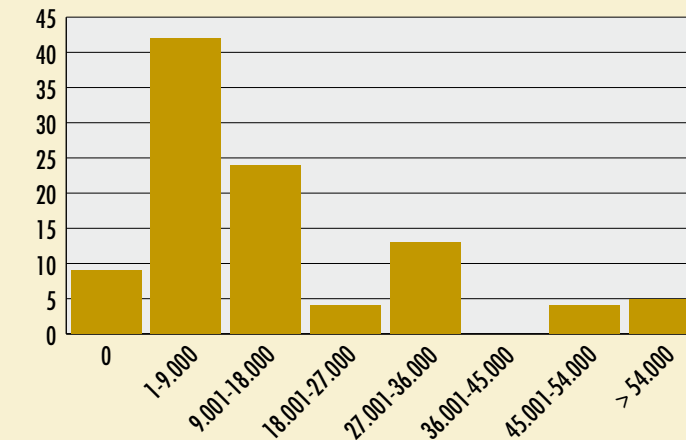
Samenstelling van inkomsten uit muziek

In figuur 4.2 worden de bestanddelen van het muziekincomeen weergegeven, waarbij de musici die geen muziekincomeen hebben buiten beschouwing zijn gelaten. Bijna de helft van de muziekincomeen komt uit optredens en ongeveer een vijfde deel uit het geven van muzieklessen en/of workshops. Verder nemen de inkomsten uit rechten en royalties in totaal 15 procent van de totale muziekincomeen voor hun rekening. Er is ten opzichte van 2008 een verschuiving te constateren, namelijk dat er in 2015 een minder groot deel van de muziekincomeen uit optredens wordt gegenereerd (48 versus 55 procent) en juist een groter deel uit het geven van muzieklessen/workshops (21 versus 12 procent).

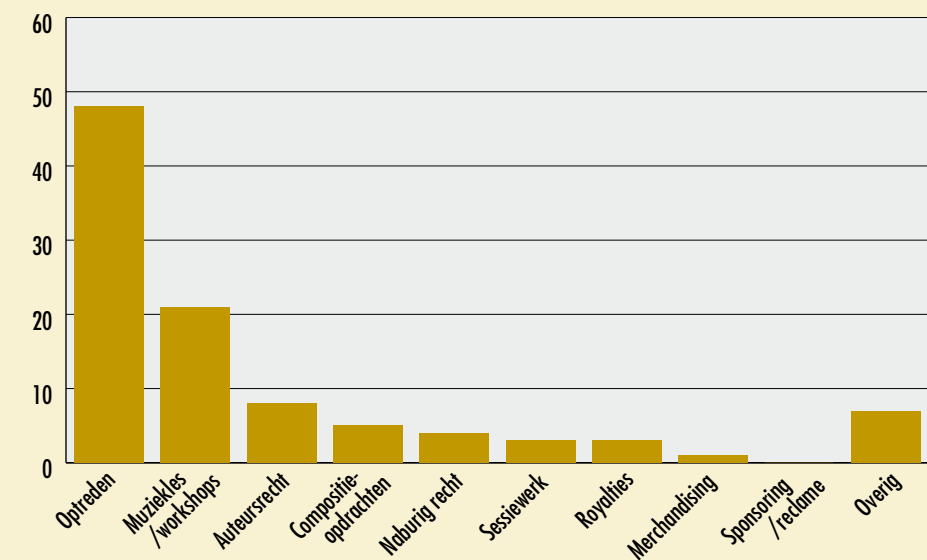
In tabel 4.1 komt duidelijk naar voren dat de musici in de middencategorie een groter deel van hun muziekincomeen halen uit het geven van muzieklessen/workshops, terwijl de grootverdieners juist een groter deel uit rechten/royalties genereren.

Uit figuur 4.3 komt het beeld naar voren dat de inkomsten uit muziek stijgen, naarmate men meer optredens heeft. Uitzondering is een groep musici die geen optredens geeft maar wel een

Figuur 4.1 Bruto jaarinkomen uit muziek (%)

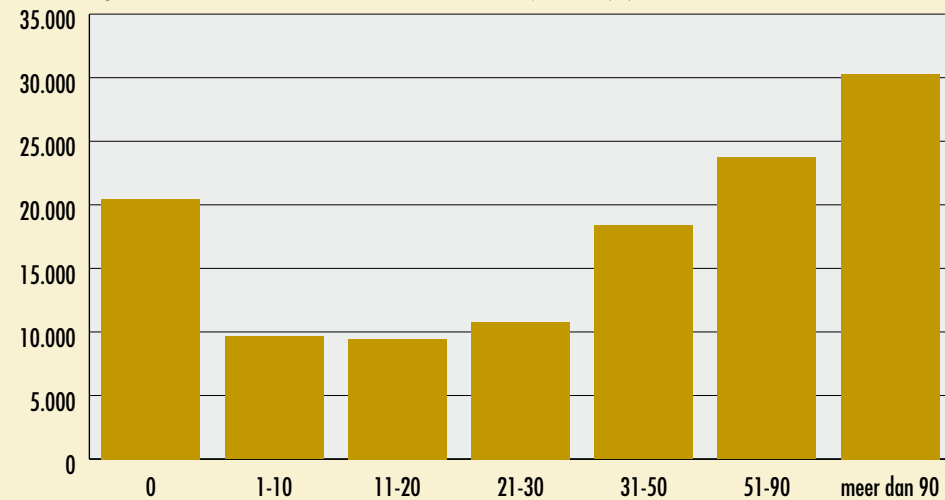
Figuur 4.2 Bestanddelen van het muziekincomeen (%)

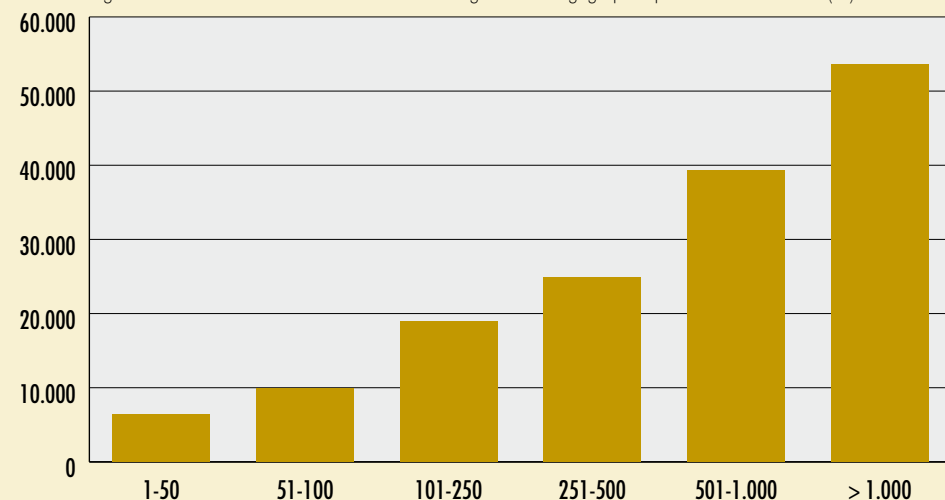
Tabel 4.1 Hoogte en samenstelling bruto jaarinkomen naar soort muziekincomeen (%)

Inkomen uit	Optredens	Muzieklessen/workshops	Rechten/royalties	Overig
€ 0-9.000	53	18	15	14
€ 9.001-36.000	45	27	11	17
> € 36.000	40	15	24	21
Totaal	48	21	15	16

Figuur 4.3 Gemiddeld inkomen uit muziek naar aantal optredens (€)

Figuur 4.4 Gemiddeld inkomen uit muziek naar gemiddelde gage per optreden in Nederland (€)

hoog inkomen uit muziek genereert. In deze groep zitten een paar grootverdieners die onder andere produceren/componeren.

Het muziekincome neemt ook toe naarmate de gemiddelde gage per optreden hoger is. Het effect wordt sterker vanaf een gemiddelde gage van € 500.

Muziekincome en andere kenmerken

Zoals eerder beschreven hangt het muziekinkomen direct samen met inkomsten uit optredens en andere activiteiten in de muziek. De inkomsten uit muziek variëren echter ook met een aantal achtergrondkenmerken van popmusici.

► Popmusici die tussen de 10 en 30 jaar in de popmuziek werkzaam zijn verdienen het meest hieraan. De musici die nog niet zo lang in de popmuziek zitten verdienen aanmerkelijk minder hiermee (zie figuur 4.5). Dit hangt samen met de leeftijd. De twintigers verdienen minder met muziek dan hun oudere collega's.

► Mannen in de popmuziek verdienen een groter deel van hun geld met compositie-opdrachten, terwijl vrouwen 37 procent van hun muziekgeld met lesgeven verdienen tegenover 18 procent bij de mannen.

► Musici met een eigen bedrijf met personeel verdienen veel meer geld met muziek dan de overige popmusici. Deze groep respondenten beslaat echter maar 2,5 procent van de totale groep.

► Popmuzikanten die uitsluitend in Nederland optreden verdienen minder met muziek dan

degenen die (ook) buiten Nederland spelen (€ 13.500 versus € 20.000).

► Wanneer men een contract met een platenmaatschappij, een managementcontract of een boekingscontract heeft, verdient men gemiddeld meer met muziek.

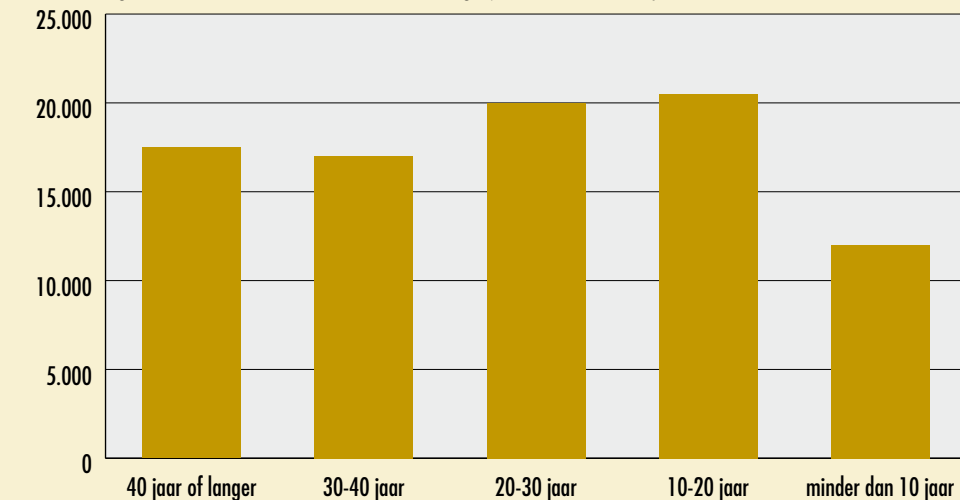
Optredens, gages, rechten en royalties naar leeftijd

Inkomsten uit muziek bestaan voor de meeste popmusici primair uit wat ze verdienen met optreden en voor een deel van de musici (ook) uit het geven van muzieklessen/workshops en rechten en royalties. Inkomsten uit optreden worden door twee factoren bepaald: het aantal optredens en de hoogte van de gage per optreden.

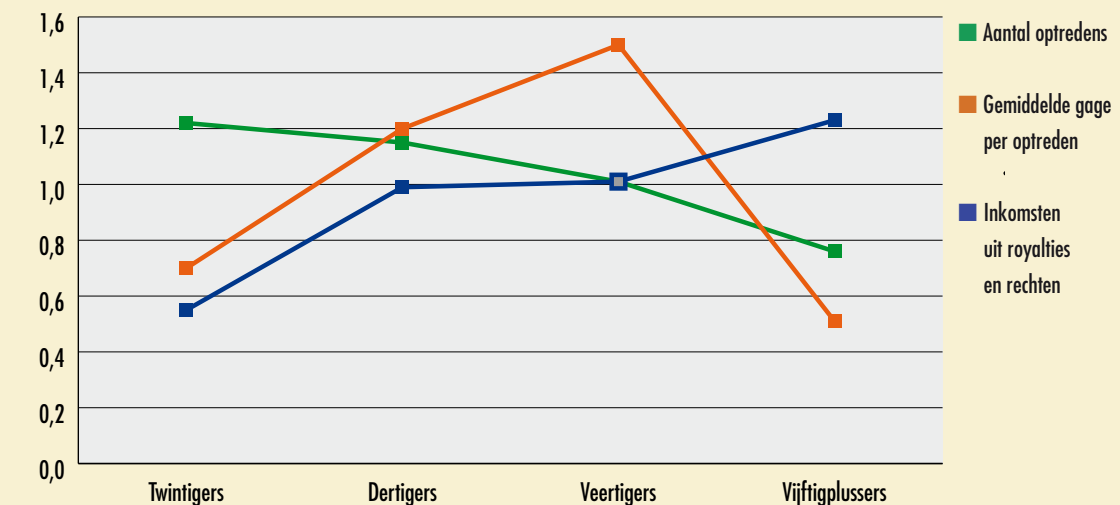
Het gewicht van de inkomsten uit royalties/rechten, de gemiddelde gage per optreden en het aantal optredens varieert met de leeftijd van de musici. Om het verband tussen deze drie elementen en leeftijd vergelijkbaar te maken, staan in figuur 4.6 gestandaardiseerde gegevens waarbij de gemiddelde waarde bij alle drie de elementen op 1 is gezet en de waarden voor de verschillende leeftijdsgroepen daaraan zijn gerelateerd.

De positie van de twintigers is duidelijk: ze treden meer op, tegen een lagere gage en hebben (nog) niet veel inkomsten uit royalties en rechten. De dertigers vormen een echte gemiddelde groep, de waarden schommelen dan ook rond de 1 (het algemeen gemiddelde). De veertigers hebben een gemiddelde gage van anderhalf keer het gemiddelde en ruim twee keer zo hoog als bij de twintigers. Wat betreft de inkomsten uit

Figuur 4.5 Gemiddeld inkomen uit muziek uitgesplitst naar het aantal jaar dat men in de muziek werkzaam is (€)

Figuur 4.6 Aantal optredens, gemiddelde gage per optreden en inkomsten uit royalties en rechten naar leeftijd

Tabel 4.2 Hoogte en samenstelling muziekinkomen naar leeftijdsklasse (€)

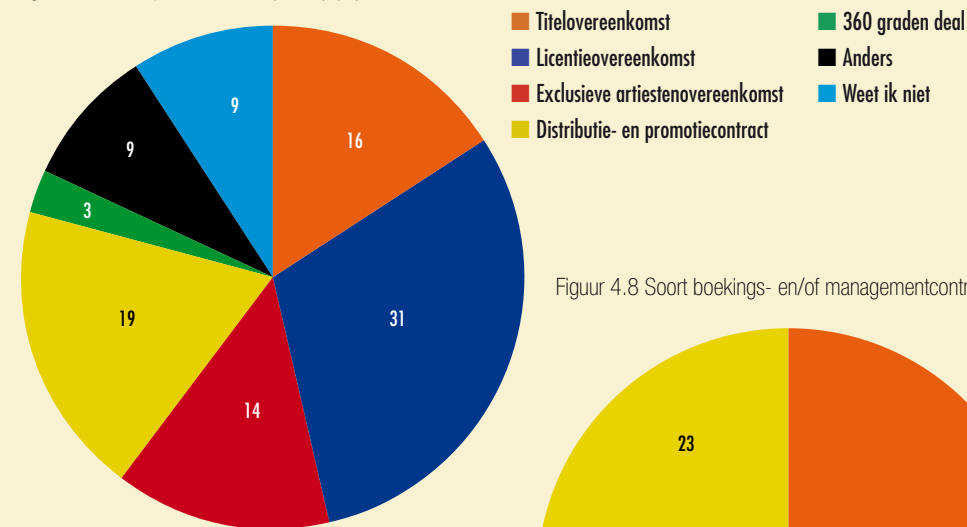
Inkomen uit	Twintigers	Dertigers	Veertigers	Vijftig +	Totaal
Optreden*	4.000	10.000	11.000	7.000	8.500
Sessiewerk	500	≈ 0	500	500	500
Compositie-opdrachten	≈ 0	1.000	1.000	≈ 0	500
Muzieklessen/workshops	3.500	4.000	3.500	4.000	4.000
Auteursrecht*	≈ 0	1.000	2.000	1.500	1.000
Naburig recht	≈ 0	500	1.000	1.000	500
Royalties	≈ 0	1.000	≈ 0	≈ 0	500
Sponsoring/reclame	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0
Merchandising	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0	≈ 0
Overig	1.000	≈ 0	1.000	1.500	1.000
Totaal*	10.500	18.500	21.000	16.000	17.000

* Het verschil in hoogte van inkomen tussen de verschillende leeftijdscategorieën is significant en berust dus niet op toeval ($p < 0,05$).

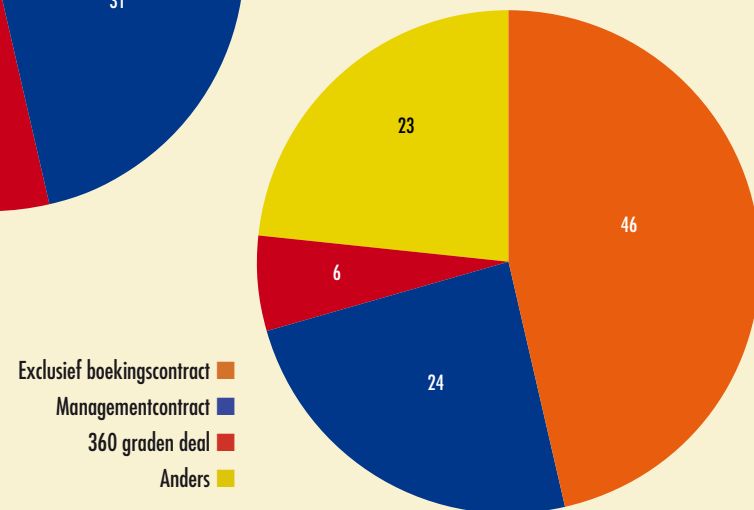
≈ 0 betekent hoger dan 0 maar lager dan € 500.

Deze tabel heeft betrekking op musici die in 2014 ten minste één keer in Nederland optraden.

Figuur 4.7 Soort platencontract (n=70) (%)

Figuur 4.8 Soort boekings- en/of managementcontract (n=115) (%)

royalties/rechten en het aantal optredens zitten zij precies op het gemiddelde. De vijftigplussers hebben meer inkomsten uit royalties/rechten, treden minder op dan hun jongere collega's en verdienen ook minder per optreden.

Dit beeld zag er in 2008 toch anders uit. De belangrijkste verschillen zijn de veertigers die nu relatief veel meer verdienen per optreden dan in 2008 en de vijftigplussers juist veel minder. Verder neemt het aantal optredens nu af naarmate de musici ouder worden, in 2008 bleef het aantal optredens nagenoeg gelijk met de leeftijd.

Tabel 4.2 geeft weer wat musici in de vier leeftijdsklassen verdienen met diverse activiteiten in de muziek. Het betreft net als bij het jaarinkomen een indicatie van verschillen in de samenstelling van het muziekinkomen op basis van ruwe en afgeronde bedragen. Over het geheel genomen zijn optreden (gemiddeld € 8.500), lesgeven (gemiddeld € 4.000) en rechten/royalties (gemiddeld € 2.500) de belangrijkste inkomstenbronnen. Twintigers verdienen ondanks het feit dat ze vaker dan gemiddeld optreden toch minder met optreden dan hun oudere collega's, omdat hun gage per optreden lager is. Deze jongste groep verdient (nog) amper iets aan rechten/royalties, in tegenstelling tot de oudere musici.

Contracten

Deze paragraaf heeft betrekking op de musici die ofwel als soloartiest ofwel met één vaste band optreden.

25 procent van deze musici heeft een contract met een platenmaatschappij. Bij de dertigers

(33 procent) ligt dit een stuk hoger dan bij de vijftigplussers (9 procent). Zoals al eerder vermeld ligt het inkomen uit muziek bij degenen met platencontract hoger dan bij degenen zonder platencontract.

Van de ondervraagden met een platencontract bestaat een groter deel van hun muziekinkomen uit rechten/royalties dan bij degenen die geen platencontract hebben (24 procent versus 13 procent).

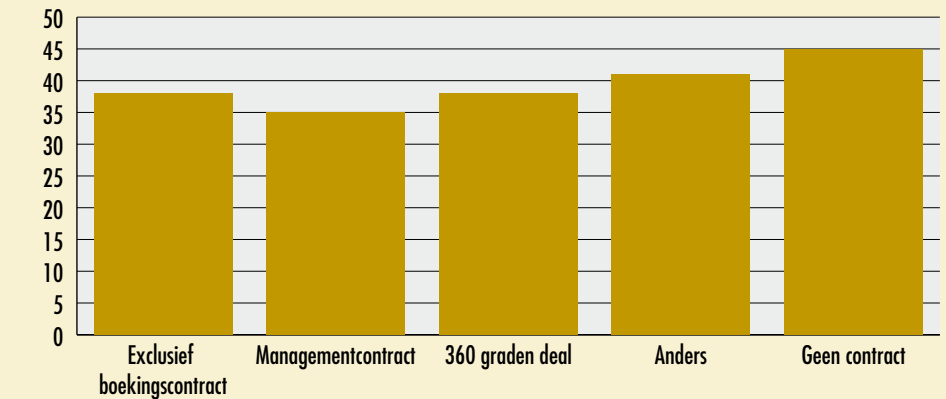
Van degenen die een platencontract hebben heeft ongeveer een derde deel een licentieovereenkomst en een vijfde deel een distributie- en promotiecontract. Een 360-gradendeal als platencontract komt bijna niet voor. (zie figuur 4.7)

Van de musici die een platencontract hebben heeft 70 procent een uitgavecontract. Van deze groep (n=48) heeft bijna de helft een licentiecontract en een kwart een titelcontract.

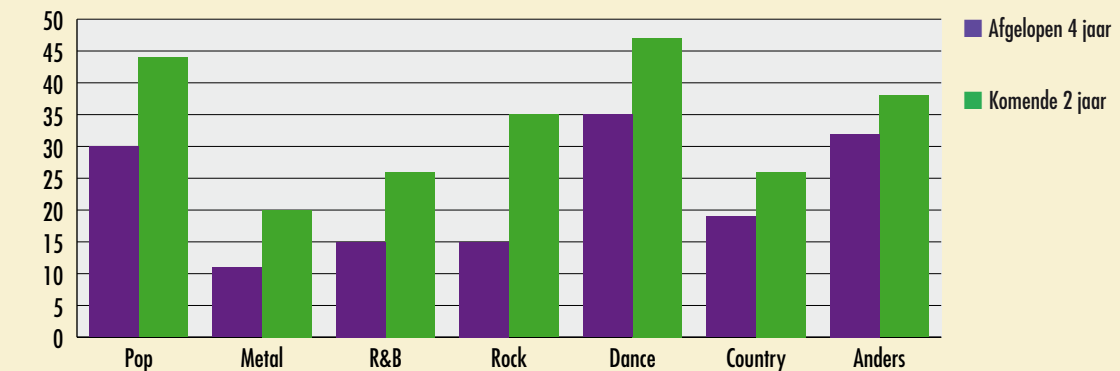
Van alle popmusici die als soloartiest of met één vaste band optreden heeft bijna 40 procent een boekings- en/of managementcontract. Wanneer ze zo'n contact hebben, dan gaat het in bijna de helft van de gevallen om een exclusief boekingscontract en in bijna een kwart van de gevallen om een managementcontract. Een 360-gradendeal komt bijna niet voor. (zie figuur 4.8)

De gemiddelde leeftijd van degenen zonder een boekings- en/of managementcontract ligt hoger dan de gemiddelde leeftijd van de musici met zo'n contract, waarbij degenen met een managementcontract gemiddeld het jongste zijn (35 jaar).

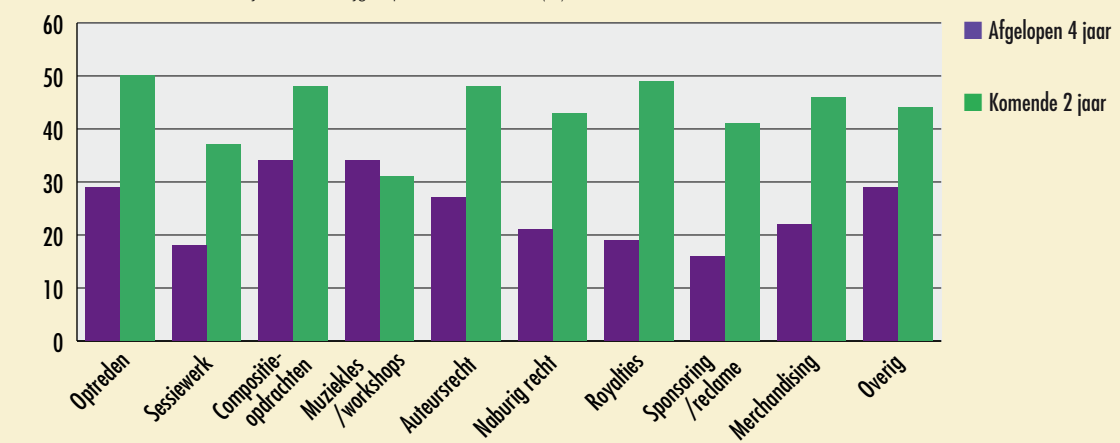
Figuur 4.9 Gemiddelde leeftijd, uitgesplitst naar boekings- en/of managementcontract (n=435)

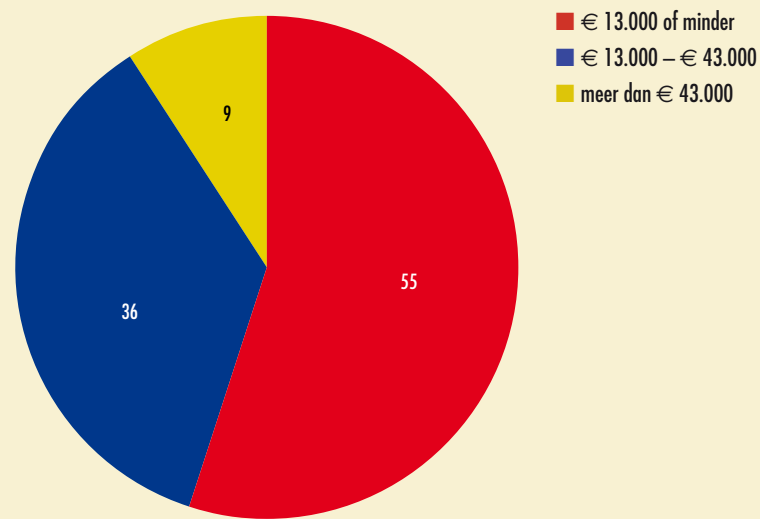
Figuur 4.10 Aantal/aandeel popmusici dat van mening is dat de inkomsten de afgelopen vier jaar zijn gestegen en de komende twee jaar zullen stijgen per genre (%)

Figuur 4.11 Aantal/aandeel popmusici dat van mening is dat de inkomsten de afgelopen vier jaar zijn gestegen en de komende twee jaar zullen stijgen per inkomensdeel (%)

Figuur 4.12 Driedeling aan de hand van het inkomen uit muziek

Terugblik en vooruitblik

Dance en (neder)pop zijn de genres die zich qua inkomsten het best hebben ontwikkeld. Ongeveer een derde deel van de ondervraagden heeft aangegeven dat de inkomsten in deze genres (sterk) zijn gestegen in de afgelopen vier jaar. Men is behoorlijk optimistisch over de nabije toekomst, zeker wanneer het weer gaat over dance en (neder)pop. Bijna de helft van de musici denkt een stijging aan inkomsten te kunnen genereren uit deze genres. (zie figuur 4.10)

Inkomsten uit compositie-opdrachten en het geven van les hebben zich volgens de respondenten de afgelopen vier jaar het best ontwikkeld, een derde deel van de respondenten zag een stijging. Ook nu zijn de musici weer behoorlijk optimistisch over de komende twee jaar, met name over de inkomsten uit optreden, compositie-opdrachten en rechten/royalties. (zie figuur 4.10)

De financiële top

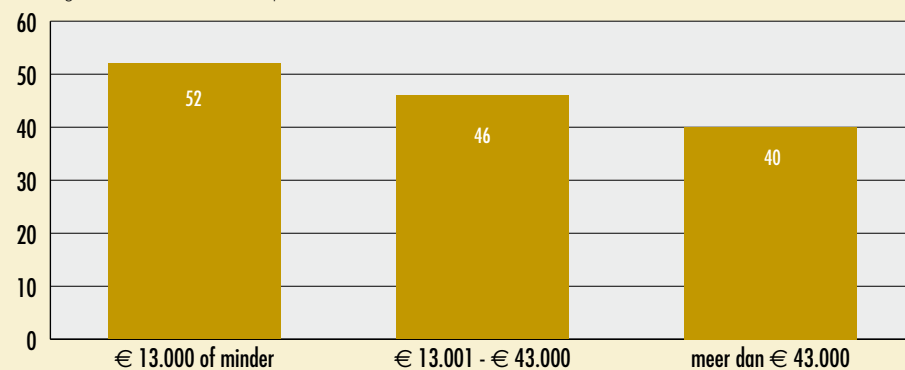
Op basis van het inkomen uit muziek kunnen de ondervraagden in drie categorieën worden opgedeeld: een groep die op of zelfs onder het bijstandsniveau¹ zit, een middencategorie en een kleine groep grootverdieners.

1. Een bruto jaarinkomen bij een bijstandsuitkering is ongeveer € 9.500 voor een alleenstaande en € 14.700 voor een samenwonende. Aan gezien onze poppopulatie voor twee derde uit samenwonenden bestaat en een derde uit alleenstaanden, wordt € 13.000 aangehouden in de vergelijking van het muziekincome met een bijstandsuitkering (gewogen gemiddelde).

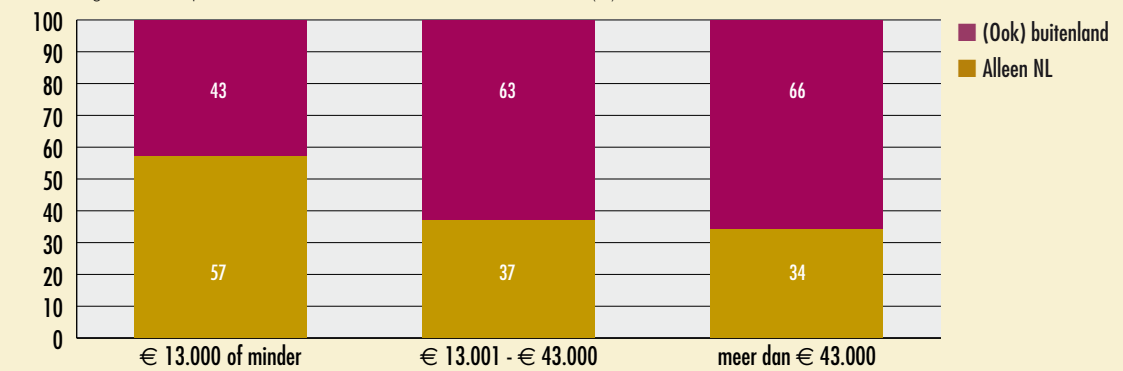
Op een aantal punten onderscheiden de drie inkomensgroepen zich van elkaar:

- Naarmate men meer verdient, haalt men relatief minder muziekinkomsten uit optreden. (zie figuur 4.13)
- In de laagste inkomenscategorie heeft 43 procent (ook) optredens in het buitenland. Dit percentage ligt bij de hogere inkomens een stuk hoger (63-66 procent).
- De musici met lage inkomsten uit muziek hebben relatief meer optredens dan gemiddeld op gesubsidieerde poppodia. De musici met meer dan € 43.000 inkomsten uit muziek hebben relatief meer optredens in theaters dan hun collega's met minder inkomsten.
- De grootverdieners hebben in veel grotere getale opnamen uitgebracht bij een grote platenmaatschappij en veel minder in eigen beheer. Het percentage dat geen opnamen heeft uitgebracht is opvallend genoeg ook wat groter dan hun collega's die minder verdienen met muziek.
- Van de musici die opnamen hebben uitgebracht ligt het gemiddeld aantal verkopen/downloads in de hoogste inkomenscategorie met bijna 100.000 vele malen hoger dan bij de lagere inkomenscategorieën (circa 1.400).
- Bij de grootverdieners verloopt de exploitatie van de opnamen vooral via winkels en betaalde downloads. Bij de andere twee inkomenscategorieën (uit muziek) is de exploitatie na optredens erg belangrijk.

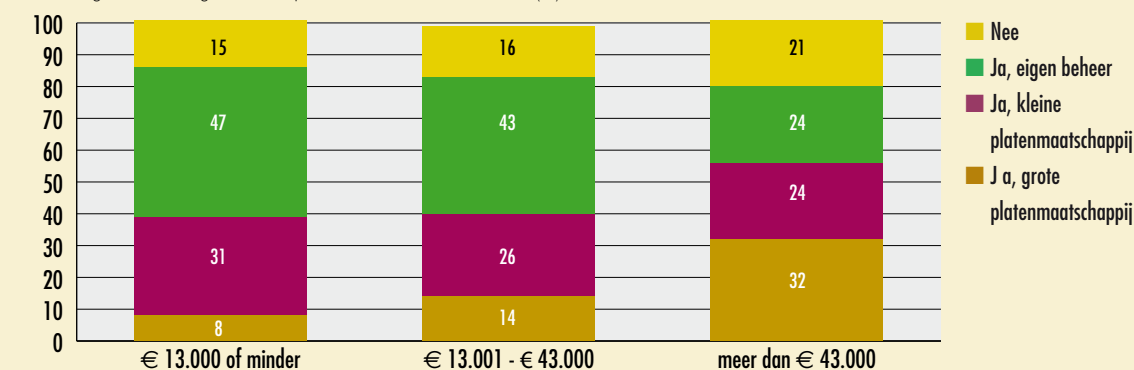
Figuur 4.13 Inkomsten uit optreden naar muziekincome

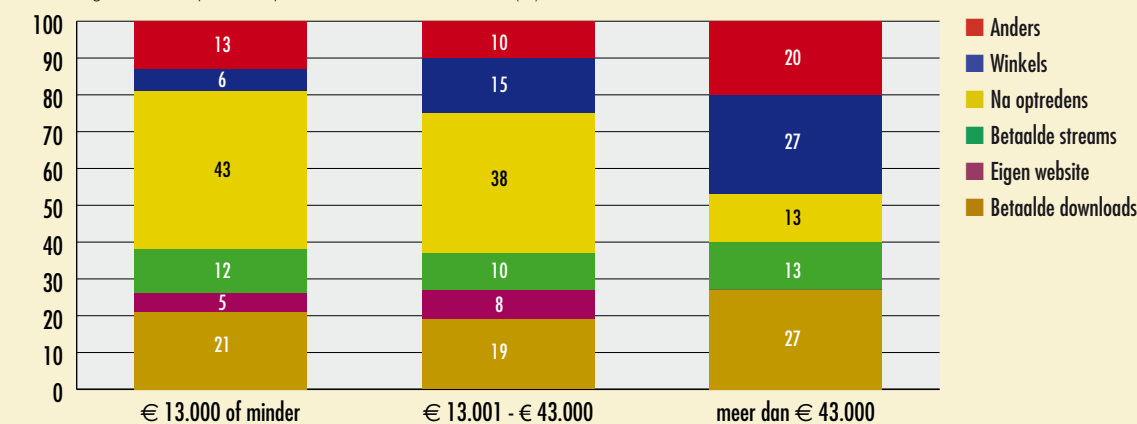
Figuur 4.14 Optredens binnen-/buitenland naar muziekincome (%)

Figuur 4.15 Uitgebrachte opnamen naar muziekincome (%)

Figuur 4.16 Exploitatie opnamen naar muziekincome (%)

Bijna de helft van de optredens valt onder het (neder)popgenre, verder is er ongeveer een tiende van de optredens die onder rock vallen en een ongeveer even groot aandeel zijn dance-optredens

5. Hoe vaak treden ze op, waar en voor hoeveel?

Totaal aantal optredens

Een popmuzikant heeft in 2014 gemiddeld 43 keer opgetreden. Dit is minder dan in de meting van 2008, toen was het gemiddelde 54 optre-

dens. 7 procent van de ondervraagden heeft in 2014 helemaal niet opgetreden. Het aantal optredens is scheef verdeeld: er is een grote groep die tussen de 1 en 20 optredens heeft

gehad, daarna worden de groepen snel kleiner. De verdeling is in deze meting nog schever dan in de meting van 2008 het geval was. Er is een groep van 10 procent die zelfs meer dan 100 keer in 2014 heeft opgetreden.

Het overgrote deel van de optredens is in Nederland. Ongeveer de helft van de ondervraagden heeft (ook) in het buitenland opgetreden, van degenen die in het buitenland hebben opgetreden, lag het gemiddeld aantal optredens op 15.

Bijna de helft van de optredens valt onder het (neder)popgenre, verder is er ongeveer een tiende van de optredens die onder rock vallen en een ongeveer even groot aandeel zijn dance-optredens. Verder is er ook nog een groot deel van de optredens die onder de categorie 'overig' vallen. Hieronder vallen onder andere de genres jazz, wereldmuziek, blues en klassiek.

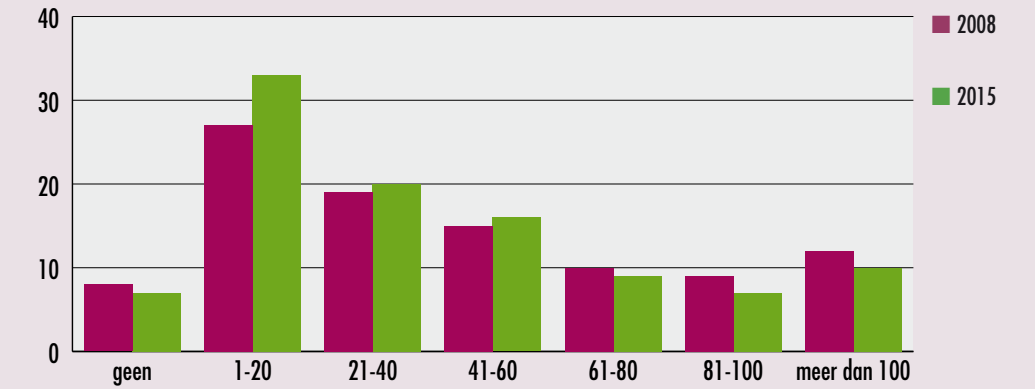
Optredens in Nederland

De meeste optredens in Nederland waren openbaar, gemiddeld 35 optredens in 2014. Hiermee verdient de modale popmusicus € 100 per optreden. Bij besloten optredens op bruiloften en partijen is de modale gage € 200, in aantal waren dit er gemiddeld vijf in 2014. Een gemiddelde popmuzikant die in Nederland heeft opgetreden heeft ook vijf optredens op bedrijfsfeesten en dergelijke gehad in 2014, hiermee werd wel meer verdiend: € 250. (zie figuur 5.3)

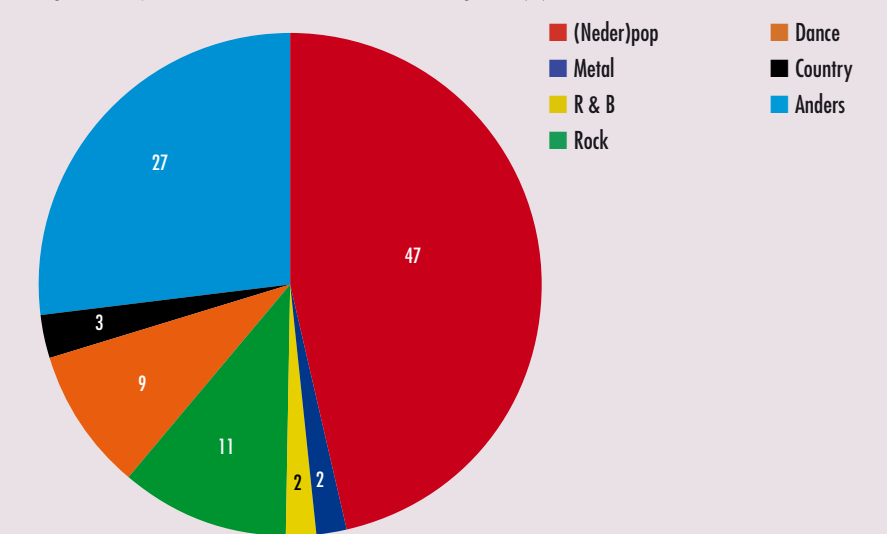

Bart Heemskerk

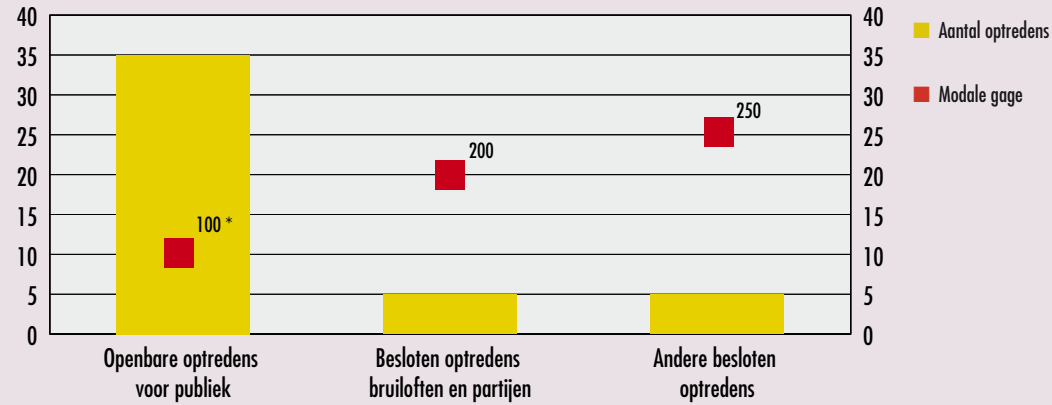
Figuur 5.1 Aantal optredens in categorieën, metingen 2008 en 2015 (%)

Figuur 5.2 Optredens verdeeld over de verschillende genres (%)

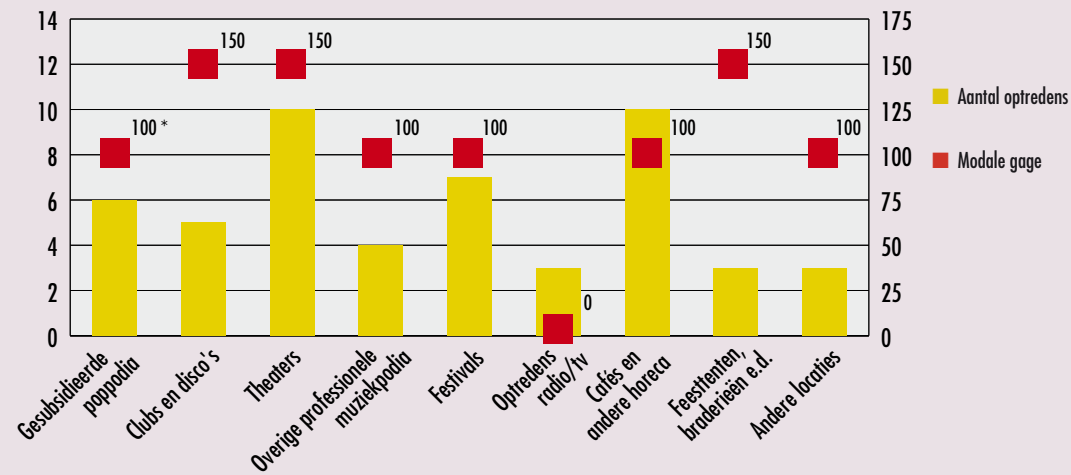

Figuur 5.3 Aantal optredens in Nederland, verdeeld over openbaar en besloten en de modale gage. Deze figuur heeft betrekking op musici die in 2014 ten minste één keer in Nederland optraden.

* De bedragen zijn afgerond op 25 euro.

Figuur 5.4 Aantal openbare optredens in Nederland, verdeeld over verschillende podia en de modale gage. Deze figuur heeft betrekking op musici die in 2014 ten minste één keer in Nederland een openbaar optreden hadden.

* De bedragen zijn afgerond op 25 euro.

Openbare optredens in Nederland

De openbare optredens in Nederland zijn verder verdeeld naar soort podium (zie figuur 5.4). Cafés en andere horecagelegenheden (gemiddeld 10 optredens) en theaters (gemiddeld 10 optredens) hebben het grootste aandeel in het totale aantal optredens op openbare podia in Nederland. Zoals in figuur 5.4 is af te lezen ligt de modale gage bij bijna alle podia op € 100 of € 150. Uitzondering hierop is een optreden voor radio of televisie, dit levert vrijwel niets op.

Bij alle podia geldt dat de gages enorm uiteenlopen, dit is bij de gesubsidieerde poppodia het sterkst. Bijna 40 procent van de optredens levert een gage op van € 50 of minder, terwijl 4 procent meer dan € 1.000 oplevert. (zie figuur 5.5)

Podiumprofielen

Een deel van de popmusici (n=220) is te profileren op grond van het aandeel van bepaalde podia in hun totale aantal optredens. Een ander deel (n=195) van de musici (die in 2014 openbare optredens hebben gehad) maakt geen onderdeel uit van deze profilering, omdat ze ofwel geen duidelijke voorkeur hebben voor een bepaald podium ofwel omdat de profielgroep te klein is. Dit laatste geldt voor de podia 'overige professionele muziekpodia', 'live optredens voor radio en tv', 'feesttenten, braderieën en dergelijke' en 'andere locaties'. De groep die vooral in cafés en andere horecagelegenheden speelt is het grootst, gevolgd door musici die vooral in theaters optreden en degenen die vooral op gesubsidieerde poppodia spelen. (zie figuur 5.6)

Podiumprofiel en leeftijd

Het zijn vooral de jongere popmusici die op gesubsidieerde poppodia spelen en dan nog met name de dertigers. Dit geldt ook voor het spelen op festivals. Meer dan de helft van de optredens in clubs en disco's wordt door dertigers uitgevoerd en veel minder door jongere en oudere musici. De theaters is meer het terrein voor de veertigplusser onder de popmusici, dat geldt ook voor het spelen in cafés en andere horecagelegenheden. Daar is het aandeel vijftigplusser veruit het grootst. (zie figuur 5.7)

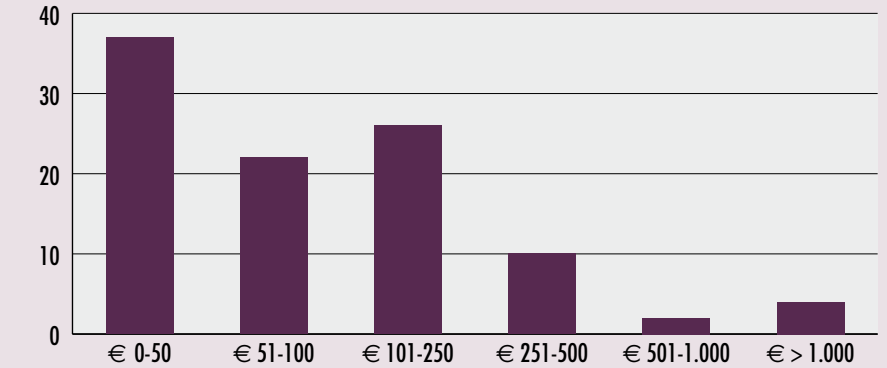
Podiumprofiel en jaarinkomen

Musici die vooral in theaters optreden verdienen het meest met muziek en hebben ook in zijn totaliteit het hoogste inkomen. De ondervraagden die vooral op gesubsidieerde poppodia optreden verdienen nog maar weinig met muziek en hebben meer inkomen uit ander werk. Het totale inkomen van deze groep is met € 17.500 bruto per jaar nog erg laag, en ruim lager dan van de collega's die vooral op andere podia actief zijn. De muzikanten die vooral in cafés optreden hebben in zijn totaliteit een (voor popmusici) gemiddeld inkomen, wat ze voor ongeveer de helft uit muziek halen en de andere helft uit ander werk. (zie tabel 5.1)

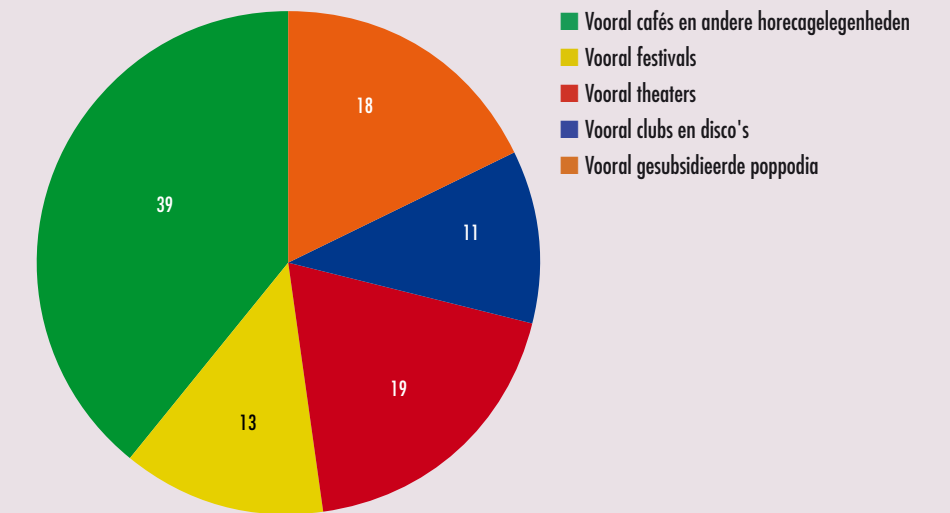
Podiumprofiel en inkomen uit muziek

Tabel 5.2 laat zien dat de afzonderlijke muzikale inkomstenbronnen over het algemeen niet heel erg uiteenlopen tussen de podiumprofielen. Wel is het percentage dat lesgeeft bij de 'theaters' en 'cafés' hoger dan bij de andere profielen en verder is het aandeel merchandising bij de musici die vooral op gesubsidieerde poppodia

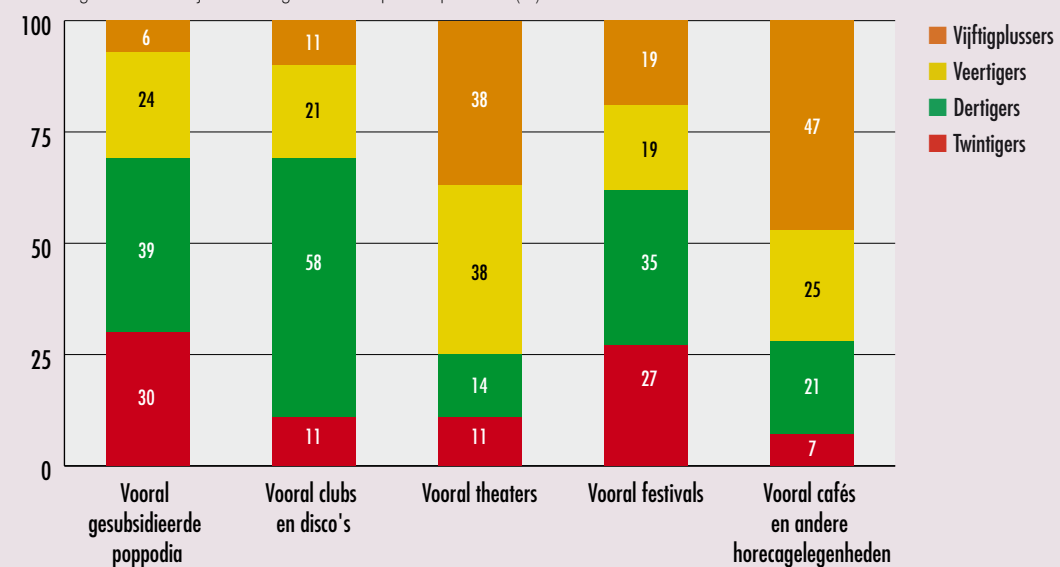
Figuur 5.5 Gage bij optreden op gesubsidieerde poppodia (%)

Figuur 5.6 Podiumprofielen van popmusici (%)

Figuur 5.7 Leeftijdverdeling binnen de podiumprofielen (%)

Tabel 5.1 Hoogte en samenstelling bruto jaarinkomen naar podiumprofiel (€)

Inkomen uit	Vooral gesubsidieerde poppodia	Vooral clubs en disco's	Vooral theaters	Vooral festivals	Vooral cafés	Totaal
Muziek*	5.000	22.500	32.000	20.000	12.000	16.500
Ander werk*	12.000	9.500	4.500	8.000	13.500	10.500
Uitkering	500	1.000	500	1.500	1.000	1.000
Overig	≈ 0	≈ 0	≈ 0	0	500	≈ 0
Totaal*	17.500	33.500	36.500	29.500	27.500	28.000

* Het verschil in hoogte van inkomen tussen podiumprofielen is significant en berust dus niet op toeval ($p < 0,05$).
 ≈ 0 betekent hoger dan 0 maar lager dan € 500. Deze tabel heeft betrekking op musici die in 2014 ten minste één keer in Nederland een openbaar optreden hadden.

Bart Heemskerk

optreden hoger dan bij de andere profielen, al is het aandeel merchandising bij alle profielen erg laag.

Podiumprofiel en omzetverdeling

Aan de popmusici is gevraagd hoe de omzet, die zij verdienen met optreden, verdeeld wordt over verschillende posten (zie tabel 5.3). Bij de popmusici die vooral in cafés optreden gaat ruim driekwart van de omzet naar de musici zelf, bij

popmusici die vooral in clubs en disco's optreden is dit aandeel ook nog hoog (69 procent), bij de andere profielen ligt dit (een stuk) lager. Bij musici die vooral op gesubsidieerde poppodia optreden gaat ongeveer een vijfde deel van de omzet naar logistiek/vervoer, bij de andere profielen ligt dit ruim lager. Bij de respondenten die vooral in theaters optreden is de geluids- en/of lichttechnicus ook nog een grote kostenpost, een vijfde deel van de omzet gaat daar naar toe.

Tabel 5.2 Samenstelling muziekinkomen naar podiumprofiel (%)

Inkomen uit	Vooral gesubsidieerde poppodia	Vooral clubs en disco's	Vooral theaters	Vooral festivals	Vooral cafés	Totaal
Optreden	54	53	54	47	51	52
Sessiewerk	2	6	5	2	3	3
Compositie-opdrachten	6	3	2	4	2	3
Muzieklessen/workshops*	8	11	24	15	26	19
Auteursrecht	9	7	6	9	4	6
Naburig recht	6	10	4	5	3	5
Royalities	3	5	2	5	2	3
Sponsoring/reclame	0	1	0	0	0	0
Merchandising*	3	1	1	1	1	1
Overig	10	4	3	12	8	7
Totaal*	100	100	100	100	100	100

* Het verschil in inkomstenbron tussen podiumprofielen is significant en berust dus niet op toeval ($p < 0,05$). Deze tabel heeft betrekking op musici die in 2014 ten minste één keer in Nederland optraden.

Tabel 5.3 Samenstelling omzetverdeling naar podiumprofiel (%)

Inkomen uit	Vooral gesubsidieerde poppodia	Vooral clubs en disco's	Vooral theaters	Vooral festivals	Vooral cafés	Totaal
Musici*	49	69	53	57	78	62
Geluids- en/of lichttechnicus*	15	6	20	13	8	13
Management	5	3	5	7	2	4
Boekingsbureau*	9	15	12	11	5	9
Platenmaatschappij/label	2	0	1	1	1	1
Logistiek/vervoer*	19	5	6	8	5	9
Overige partijen	1	1	4	3	1	2
Totaal	100	100	100	100	100	100

* Het verschil in omzetverdeling tussen podiumprofielen is significant en berust dus niet op toeval ($p < 0,05$). Deze tabel heeft betrekking op musici die in 2014 ten minste één keer in Nederland optraden.

Een zeer groot deel van de musici is het eens met de volgende uitspraken:

- De overheid moet popmuziek erkennen als volwaardige kunstvorm
- Musici ontvangen een te lage vergoeding voor het downloaden/streamen van hun muziek

6. Stellingen popmuziek: wat vinden ze ervan?

Opinievragen

Ten slotte is er een aantal opinievragen aan de musici voorgelegd, waarbij ze aan konden geven in hoeverre ze het ermee eens of oneens zijn. Hierbij zijn de stellingen onder te verdelen in vier groepen:

- Uitspraken waarover een zeer groot deel van de musici het eens is
- Uitspraken waarover een redelijk groot deel van de musici het eens is
- Uitspraken waarover de meningen verdeeld zijn
- Uitspraak waarover een redelijk groot deel van de musici het niet eens is

Er is tevens gekeken of de stellingen waarover de meningen verschillen, verband houden met leeftijd, geslacht, opleiding en muziekinkomen.

Een zeer groot deel van de musici is het eens met de volgende uitspraken (> 80 procent (helemaal) eens):

- De overheid moet popmuziek erkennen als volwaardige kunstvorm
- Musici ontvangen een te lage vergoeding voor het downloaden/streamen van hun muziek

Een behoorlijk groot deel is het eens met de volgende uitspraken (60-80 procent (helemaal) eens):

- In de subsidieregelingen voor Nederlandse popmuziek moet een minimum gagenorm als subsidiecriteria worden opgenomen zodat

er een fatsoenlijk garantiebedrag voor de popmusici overblijft

- Zonder een goede boeker maakt een beginnend artiest weinig kans op optredens op belangrijke poppodia
- De toekomst van de popmuziek is productie en exploitatie in eigen beheer

Over onderstaande uitspraken zijn de meningen verdeeld:

- Zonder een goed label of goede platenmaatschappij maakt een beginnend artiest weinig kans op optredens op belangrijke poppodia
- Zonder een muziekuitgever maakt een beginnend artiest weinig kans op een doorbraak
- Het gratis downloaden/streamen van popmuziek heeft een positieve invloed op de carrière van de popmusici

De uitspraak waarover een behoorlijk groot deel het niet eens is:

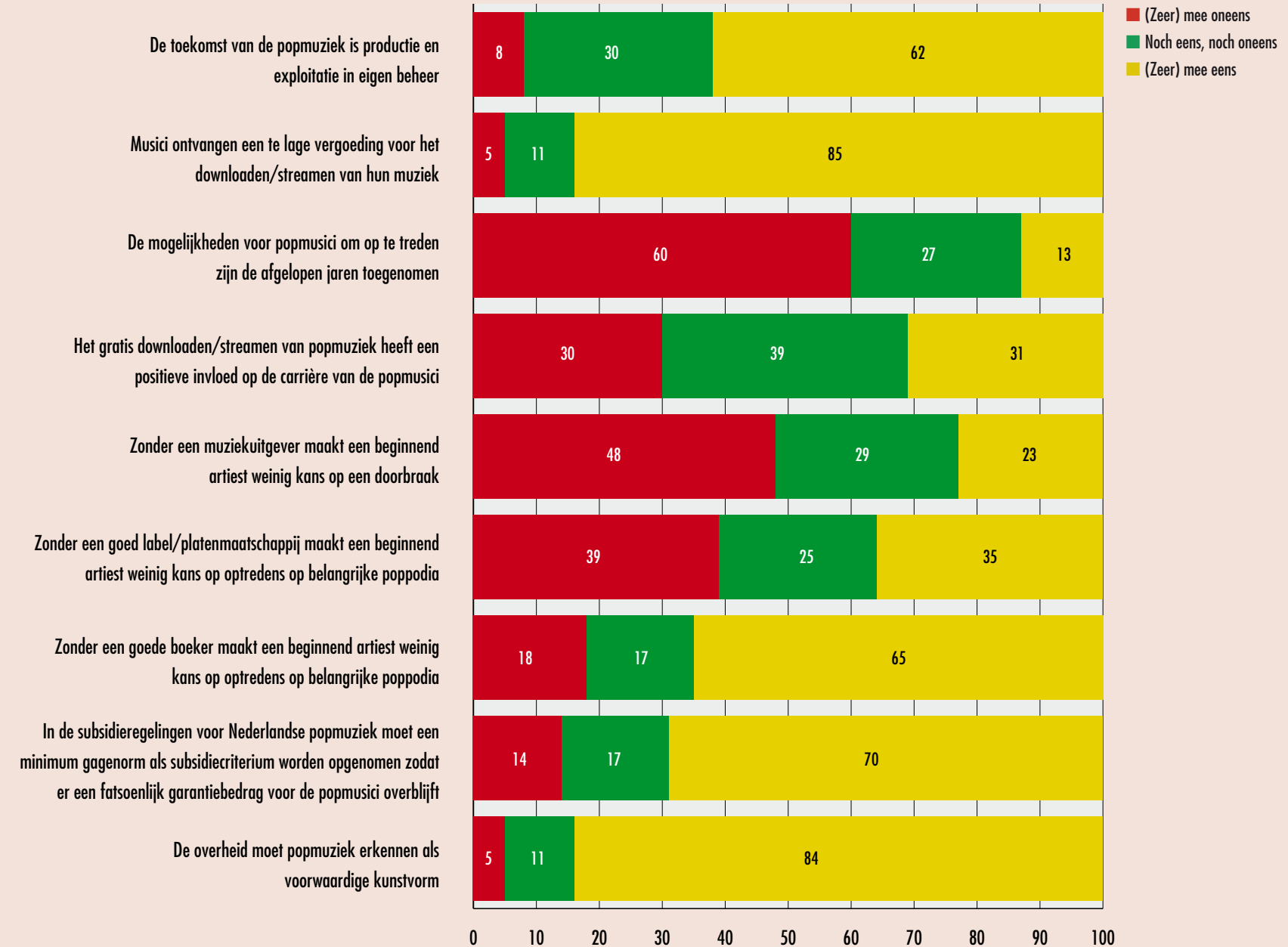
- De mogelijkheden voor popmusici om op te treden zijn de afgelopen jaren toegenomen

Opinievragen waarover de meningen verdeeld zijn

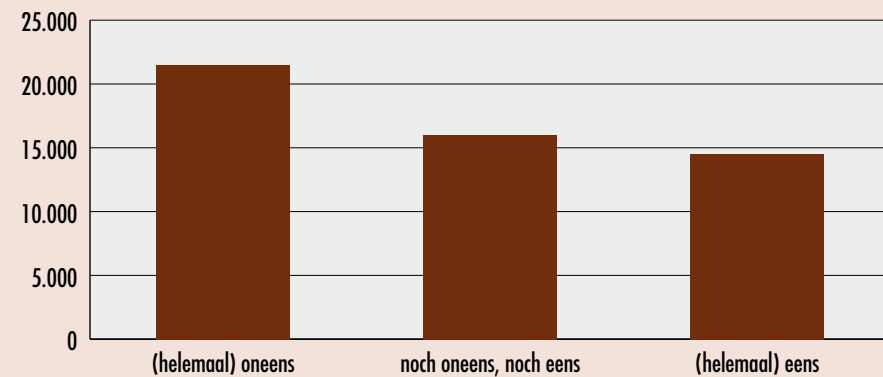
1. Zonder een goed label of goede platenmaatschappij maakt een beginnend artiest weinig kans op optredens op belangrijke poppodia

Er zijn ongeveer evenveel musici die het met deze stelling eens danwel oneens zijn (35 versus 39 procent); het overige kwart is het er noch mee eens, noch mee oneens.

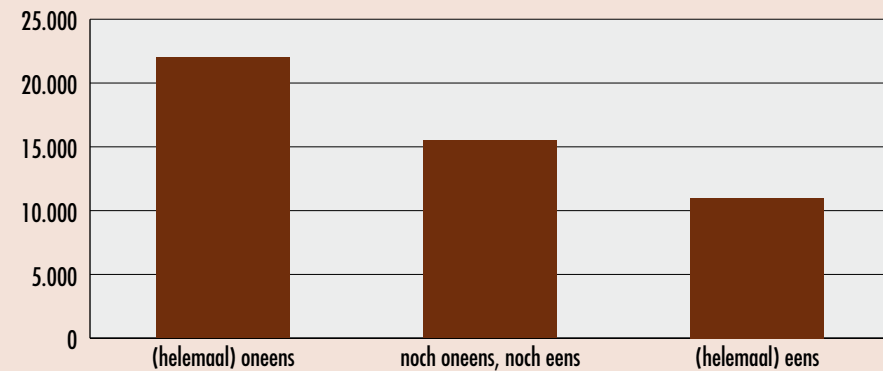
Figuur 6.1 Mening over gestelde opinievragen (%)

Figuur 6.2 Muziekinkomen naar mening over stelling 1 (€)

Figuur 6.3 Muziekinkomen naar mening over stelling 2 (€)

Van de mensen met een vmbo- of mavo-diploma is een groter deel (59 procent) het eens met deze stelling dan de respondenten met een hogere opleiding (29-38 procent).

Er is een duidelijk verband tussen de mening over deze stelling en het gemiddeld inkomen uit muziek. Het muziekinkomen van degenen die het eens zijn met deze stelling is aanmerkelijk lager dan van degenen die het niet eens zijn met deze stelling.

2. Zonder een muziekuitgever maakt een beginnend artiest weinig kans op een doorbraak

Ongeveer de helft van de musici is het niet eens met deze stelling, de andere helft is verdeeld over degenen die het eens zijn danwel geen uitgesproken mening hebben over deze stelling. Ook bij deze stelling is er een duidelijk verband tussen de antwoorden op deze uitspraak en het gemiddeld inkomen uit muziek (zie figuur 6.3).

3. Het gratis downloaden/streamen van popmuziek heeft een positieve invloed op de carrière van de popmusici

Bij deze stelling is de groep het grootst (39 procent) die geen uitgesproken mening heeft. De groepen voor- en tegenstanders zijn even groot. De musici die het eens zijn met deze uitspraak zijn gemiddeld 41 jaar, vier jaar jonger dan hun collega's die het hier niet mee eens zijn (gemiddeld 45 jaar).

Bart Heemskerk

Ruim de helft verdiende bruto € 9.000 of minder met muziek in 2014 terwijl het aantalgewerkte uren is toegenomen met 11 procent

7. Samenvattend

De editie 2015 van het onderzoek 'Pop, wat levert het op?' is een herhaling van het onderzoek uit 2008. Dit onderzoek geeft een duidelijk beeld van de inkomenspositie van de musici die in Nederland beroepsmatig met hun vak bezig (willen) zijn en die hoofdzakelijk of uitsluitend popmuziek (in ruime zin) maken.

Uit de bevindingen in dit rapport zijn de volgende hoofdpunten naar voren te halen:

- De popmusicus anno 2015 is hoogopgeleid (tweederde deel hbo of hoger). De musici zijn voor ruim tachtig procent van het mannelijke geslacht, met een gemiddelde leeftijd van 43 jaar. Bijna de helft van de ondervraagden behoort tot de uitvoerende musici en van de andere helft noemt een redelijk groot deel zich producer, componist of muziekdocent. (Neder)pop is het meest beoefende genre, gevolgd door rock en dance.
- De modale popmusicus heeft een bruto jaarinkomen van rond de € 18.000 (muziek plus andere inkomsten) en bijna een kwart verdient € 9.000 of minder. De mannelijke musici verdienen ruim meer dan hun vrouwelijke collega's.
- Zestig procent van het totale jaarinkomen wordt verdiend met muziek. Voor het overgrote deel van de musici is het verdienen van geld met muziek niet voldoende om van rond te komen.

- Ruim de helft verdiende bruto € 9.000 of minder met muziek in 2014 terwijl het aantal gewerkte uren is toegenomen met 11 procent. De modale samenwonende popmusicus kan met zijn of haar partner of gezin niet rondkomen van de eigen inkomsten uit muziek en is daarvoor dus mede aangewezen op inkomsten uit ander werk of op inkomsten van de partner. Vrouwelijke musici die samenwonen zijn veel vaker (mede) aangewezen op inkomsten van hun partner dan mannen die samenwonen. De modale alleenstaande popmusicus kan evenmin rondkomen van uitsluitend inkomsten uit muziek.
- Optreden is de meest genoemde activiteit in de muziek, hiermee wordt bijna de helft van het muziekincome gegeneerd. Ook lesgeven wordt door veel musici gedaan (48 procent), hiermee wordt gemiddeld een vijfde deel van het muziekincome verdiend. De jongere popmusici genereren relatief meer muziekincome met het geven van muziekles dan hun oudere collega's, deze jonge groep heeft nog vrijwel geen inkomsten uit rechten/royalties.
- Er is een kleine groep musici die met een muziekincome van € 43.000 bruto per jaar duidelijk meer verdient dan de anderen. Deze 'grootverdieners' verdienen relatief minder met optreden dan de musici die minder met muziek verdienen en halen een groter deel van

hun inkomsten uit rechten en royalties. Verder loopt bij de 'grootverdieners' de exploitatie van hun opnamen verhoudingsgewijs meer via winkels en betaalde downloads en minder na optredens.

- 25 procent van de musici die als soloartiest of met één vaste band optreden heeft een contract met een platenmaatschappij. Bij de dertigers (33 procent) ligt dit een stuk hoger dan bij de vijftigplussers (9 procent). Het inkomen uit muziek bij degenen met platencontract ligt hoger dan bij degenen zonder platencontract.
- Van de ondervraagden met een platencontract bestaat een groter deel van hun muziekincome uit rechten/royalties dan bij degenen die geen platencontract hebben (24 procent versus 13 procent).
- Van degenen die een platencontract hebben heeft ongeveer een derde deel een licentieovereenkomst en een vijfde deel een distributie- en promotiecontract. Een 360-gradendeal als platencontract komt bijna niet voor.
- Van alle popmusici die als soloartiest of met één vaste band optreden heeft bijna 40 procent een boekings- en/of managementcontract. In bijna de helft van de gevallen gaat het om een exclusief boekingscontract en bijna een kwart heeft een managementcontract. Een 360-gradendeal komt bijna niet voor.

- Inkomsten uit optredens zijn afhankelijk van het aantal optredens en van de gage per optreden. Jonge musici treden veel op tegen een betrekkelijk lage gage. Ook de vijftigplussers verdienen niet veel per optreden, het zijn de veertigers die de hoogste gage per optreden krijgen. Gages per optreden variëren enorm en hangen niet alleen af van leeftijd maar zijn ook verschillend per podium en per artiest.

- Bij optredens op gesubsidieerde podia ligt bij veertig procent van de optredens de gage onder de € 100.

- Een deel van de popmusici is in te delen op het podium waar ze vooral op acteren. Ze spelen vooral op gesubsidieerde poppodia, in clubs/disco's, in theaters, op festivals of vooral in cafés of andere horecagelegenheden. Het zijn vooral de jongere popmusici die op gesubsidieerde poppodia spelen en in clubs en disco's spelen vooral de dertigers. De theaters is meer het terrein voor de veertigplussers en in cafés en andere horecagelegenheden spelen vooral vijftigplussers. Musici die vooral in theaters spelen hebben met afstand het hoogste inkomen uit muziek.

Belangrijkste verschillen met de meting uit 2008: In 2015 zijn de ondervraagden hoger opgeleid dan in 2008 het geval was.

In 2015 is de groep twintigers relatief aanmerkelijk kleiner dan in 2008 het geval was. Bij de vijftigplussers is de situatie net andersom. Deze groep is in 2015 relatief juist groter dan in 2008. In de groep musici van deze meting zitten relatief minder uitvoerende musici en meer producers, componisten en muziekdocenten.

Popmusici werken anno 2015 meer uren (11 procent) in de week tegen een lager inkomen. Het percentage musici dat € 9.000 of minder verdient is in deze meting hoger dan in de meting van 2008.

Het verschil tussen mannen en vrouwen voor wat betreft het jaarinkomen was in 2008 al groot, maar is in deze meting nog groter.

In 2008 groeide het inkomen met de leeftijd, in deze meting is het de groep veertigers die het meest met muziek verdient.

De gemiddelde gage per optreden lag in 2008 voor de vijftigers ruim hoger dan in deze meting het geval is.

Het deel muziekincome dat uit optredens wordt gegeneerd is in deze meting lager dan in 2008. De inkomsten uit het geven van muziekles/workshops ligt in deze meting juist hoger dan in de vorige meting.

Colofon

Onderzoek
Saskia von der Fuhr,
adviseur onderzoek bij Cubiss,
Postbus 90114 | 5000 LA Tilburg | 013 46 56 700 | www.cubiss.nl

Eindredactie
Jorie Horsthuis

Vormgeving
Robert Swart, www.inktswart.nl

Drukwerk
Zwaan Printmedia, Wormerveer

Foto's
pagina 10 **Noorderslag 2015**
© Niels Knelis
pagina 16 **Jett Rebel, Eurosonic Air 2015**
© Bart Heemskerk
pagina 21 **De Staat, 2014**
© Sander Baks
pagina 22 **Boudewijn de Groot, 2014,**
© Bart Heemskerk
pagina 30 **Chef' Special, 2014**
© Bart Heemskerk
pagina 34 **Kensington, 2015**
© Bart Heemskerk
pagina 39 **Popprijs, Noorderslag 2015,**
© Bart Heemskerk

ntb.nl

fnv-kiem.nl

sena.nl

stichtingnorma.nl

